GENERALINIO ADVOKATO
ANTHONY MICHAEL COLLINS IŠVADA,
pateikta 2023 m. vasario 16 d.[1]

Sujungtos bylos C-38/21, C-47/21 ir C-232/21

VK
prieš
BMW Bank GmbH (C-38/21)
ir
F. F.
prieš
C. Bank AG (C-47/21),
taip pat
CR,
AY,
ML,
BQ
prieš
Volkswagen Bank GmbH,
Audi Bank (C-232/21)

(*Landgericht Ravensburg* (Ravensburgo apygardos teismas, Vokietija) prašymai priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Vartotojų apsauga – Motorinių transporto priemonių išperkamosios nuomos sutartys su ridos apskaita – Sutartis dėl paskolos, skirtos naudotai motorinei transporto priemonei įsigyti – Direktyva 2002/65/EB – Direktyva 2008/48/EB – Direktyva 2011/83/ES – Sąvokos „ne prekybai skirtose patalpose sudaryta sutartis“ ir „nuotolinės prekybos sutartis“ – Tarpininko dalyvavimas parengiamajame sutarties sudarymo etape – Teisės atsisakyti sutarties išimtis automobilių nuomos paslaugų atveju – Direktyvos tiesioginio horizontalaus poveikio nebuvimas – Reikalavimai dėl į sutartį įtrauktinos informacijos – Pareigos informuoti įvykdymo prezumpcija, taikoma, kai naudojama įstatyme nustatyta pavyzdinė sąlyga – Teisė atsisakyti sutarties – Sutarties atsisakymo laikotarpio pradžia, kai pateikta ne visa arba neteisinga informacija – Piktnaudžiavimas teise atsisakyti sutarties – Išankstinės restitucijos reikalavimas“

[1] Originalo kalba: anglų.

Turinys

I. Įvadas . . . 3

II. Teisinis pagrindas . . . 3

A. Europos Sąjungos teisė . . . 3

1. Direktyva 2002/65 . . . 3

2. Direktyva 2008/48 . . . 4

3. Direktyva 2011/83 . . . 7

B. Vokietijos teisė . . . 11

1. Civilinis kodeksas . . . 11

2. EGBGB . . . 15

III. Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai . . . 16

A. Byla C-38/21 . . . 16

B. Byla C-47/21 . . . 24

C. Byla C-232/21 . . . 28

IV. Procesas Teisingumo Teisme . . . 30

V. Analizė . . . 31

A. Byla C-38/21 . . . 31

1. Dėl penktojo klausimo byloje C-38/21 . . . 31

2. Dėl šeštojo klausimo byloje C-38/21 . . . 35

3. Dėl septintojo klausimo byloje C-38/21 . . . 36

4. Dėl aštuntojo klausimo byloje C-38/21 . . . 37

5. Tarpinė išvada . . . 38

B. Bylos C-47/21 ir C-232/21 . . . 39

1. Dėl pirmojo klausimo bylose C-47/21 ir C-232/21 . . . 39

2. Dėl antrojo klausimo bylose C-47/21 ir C-232/21 . . . 41

3. Dėl ketvirtojo klausimo bylose C-47/21 ir C-232/21 . . . 43

4. Dėl penktojo klausimo bylose C-47/21 ir C-232/21 45

VI. Išvada 47

I. Įvadas

1. Šie *Landgericht Ravensburg* (Ravensburgo apygardos teismas, Vokietija) prašymai priimti prejudicinį sprendimą pateikti nagrinėjant kelis vartotojų ir su motorinių transporto priemonių gamintojais susijusių finansų įstaigų ginčus. Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamose bylose keliami klausimai, ar vartotojai teisėtai atsisakė, viena vertus, motorinės transporto priemonės išperkamosios nuomos sutarties su ridos apskaita ir, kita vertus, paskolos sutarčių, skirtų naudotos transporto priemonės įsigijimui finansuoti.

2. Teisingumo Teismo prašymu, klausimai, kurie bus nagrinėjami šioje išvadoje, apima, pirma, išperkamosios nuomos sutarties su ridos apskaita pobūdį atsižvelgiant į Direktyvą 2002/65[2], Direktyvą 2008/48[3] ir Direktyvą 2011/83[4]. Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismo taip pat prašoma išaiškinti sąvokas „ne prekybai skirtose patalpose sudaryta sutartis“ ir „nuotolinės prekybos sutartis“, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2011/83, ir priimti sprendimą dėl šioje direktyvoje numatytos teisės atsisakyti sutarties išimties galimo taikymo. Antra, Teisingumo Teismo prašoma priimti sprendimą dėl trijų aspektų, susijusių su Direktyvoje 2008/48 kreditoriams nustatyta pareiga pateikti vartotojams informaciją apie, be kita ko, teisę atsisakyti sutarties. Šie aspektai yra: nacionalinės teisės aktų, pagal kuriuos taikoma teisinė prezumpcija, kad pareiga pateikti informaciją yra įvykdoma pasinaudojant nacionalinės teisės aktuose nustatyta pavyzdine sąlyga (toliau – įstatyme nustatyta pavyzdinė sąlyga), suderinamumas su šia direktyva, neteisingos arba ne visos informacijos pateikimo pasekmės sutarties atsisakymo laikotarpio pradžiai ir kreditoriaus galimybė remtis tuo, kad vartotojas piktnaudžiauja teise atsisakyti sutarties. Trečia, Teisingumo Teismo klausiama, ar tam tikros pasekmės, kurios nacionalinėje teisėje siejamos su kredito sutarties, susietos su pirkimo-pardavimo sutartimi, atsisakymu, yra suderinamos su Sąjungos teisės veiksmingumo principu.

II. Teisinis pagrindas

A. Europos Sąjungos teisė

1. Direktyva 2002/65

3. Direktyvos 2002/65 1 straipsnio 1 dalyje šios direktyvos tikslas apibūdintas taip: „suderinti valstybių narių įstatymus ir kitus teisės aktus, susijusius su nuotoline prekyba vartotojams skirtomis finansinėmis paslaugomis“.

[2] 2002 m. rugsėjo 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl nuotolinės prekybos vartotojams skirtomis finansinėmis paslaugomis ir iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 90/619/EEB ir Direktyvas 97/7/EB ir 98/27/EB (OL L 271, 2002, p. 16; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 4 t., p. 321).

[3] 2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl vartojimo kredito sutarčių ir panaikinanti Tarybos direktyvą 87/102/EEB (OL L 133, 2008, p. 66).

[4] 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl vartotojų teisių, kuria iš dalies keičiamos Tarybos direktyva 93/13/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 1999/44/EB bei panaikinamos Tarybos direktyva 85/577/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/7/EB (OL L 304, 2011, p. 64).

4. Direktyvos 2002/65 2 straipsnio a punkte sąvoka „nuotolinė sutartis“ apibrėžta kaip „bet kokia su finansinėmis paslaugomis susijusi sutartis, sudaryta paslaugų teikėjo ir vartotojo pagal paslaugų teikėjo organizuotą nuotolinės prekybos ar paslaugų teikimo sistemą, kai jis tos sutarties tikslais išimtinai naudojasi viena ar daugiau nuotolinio ryšio priemonių iki tos sutarties sudarymo ir ją sudarydamas“. Pagal jos 2 straipsnio b punktą „finansinė paslauga“ – tai bet kokia bankinio, kreditinio, draudimo, asmeninės pensijos, investicinio ar mokamojo pobūdžio paslauga“.

5. Direktyvos 2002/65 6 straipsnio 1 dalyje, be kita ko, nustatyta, kad „[v]alstybės narės užtikrina, kad vartotojas turėtų 14 kalendorinių dienų terminą atsisakyti sutarties be netesybų ir nenurodydamas jokios priežasties“.

2. Direktyva 2008/48

6. Direktyvos 2008/48 9, 10, 12, 30 ir 31 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(9) Būtinas visiškas suderinimas, siekiant užtikrinti, kad visi Bendrijos vartotojai naudotųsi aukštu ir vienodu jų interesų apsaugos lygiu, ir siekiant sukurti tikrą vidaus rinką. Todėl valstybėms narėms neturėtų būti leidžiama toliau taikyti arba priimti kitokias, nei nustatyta šioje direktyvoje, nacionalines nuostatas. Tačiau toks apribojimas turėtų būti taikomas tik pagal šią direktyvą suderintoms nuostatoms. Kai tokių suderintų nuostatų nėra, valstybė[m]s narėms turėtų būti leidžiama toliau taikyti arba priimti nacionalinės teisės aktus. Todėl valstybės narės gali, pavyzdžiui, toliau taikyti arba priimti nacionalines nuostatas dėl prekių pardavėjo arba paslaugų teikėjo ir kreditoriaus solidariosios atsakomybės. Kitas šios valstybėms narėms suteikiamos galimybės pavyzdys galėtų būti nacionalinių nuostatų dėl prekių pardavimo arba paslaugų teikimo sutarties nutraukimo, jeigu vartotojas pasinaudoja teise atsisakyti kredito sutarties, tolesnis taikymas arba tokių nuostatų priėmimas. <…>

(10) Šioje direktyvoje pateiktose sąvokų apibrėžtyse nustatyta derinimo sritis. Todėl valstybių narių pareiga įgyvendinti šios direktyvos nuostatas turėtų būti apribota jos taikymo sritimi, kaip nustatyta šiose sąvokų apibrėžtyse. Tačiau ši direktyva neturėtų trukdyti valstybėms narėms, laikantis Bendrijos teisės, taikyti šios direktyvos nuostatas srityse, kurios nepatenka į jos taikymo sritį. Tokiu būdu valstybė narė galėtų toliau taikyti galiojančius nacionalinės teisės aktus arba priimti šios direktyvos nuostatas ar tam tikras jos nuostatas atitinkančius naujus teisės aktus dėl kreditų sutarčių, nepatenkančių į šios direktyvos taikymo sritį <…>

<…>

(12) Tęstinio tos pačios rūšies paslaugų teikimo arba prekių tiekimo sutartys, kai vartotojas už jas moka dalimis jų teikimo ar tiekimo metu, susitariančiųjų šalių interesų bei sandorių struktūros ir vykdymo požiūriu gali labai skirtis nuo kredito sutarčių, kurioms taikoma ši direktyva. Todėl turėtų būti paaiškinta, kad pagal šią direktyvą tokios sutartys nėra laikomos kredito sutartimis. <…>

<…>

(30) Šioje direktyvoje nereglamentuojami sutarčių teisės klausimai, susiję su kredito sutarčių galiojimu. Todėl toje srityje valstybės narės gali toliau taikyti ar priimti Bendrijos teisę atitinkančias nacionalines nuostatas. <…>

(31) Siekiant, kad vartotojas žinotų savo teises ir įsipareigojimus pagal kredito sutartį, joje turėtų būti aiškiai ir glaustai pateikta visa būtina informacija.

<…>“

7. Remiantis Direktyvos 2008/48 1 straipsniu, jos tikslas yra „suderinti tam tikrus valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su vartojimo kredito sutartimis, aspektus“. Direktyvos 2008/48 2 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad ji taikoma kredito sutartims. 2 straipsnio 2 dalies d punkte nustatyta, kad ši direktyva netaikoma „nuomos ar išperkamosios nuomos sutartims, kai nei pačioje sutartyje, nei atskiroje sutartyje nenustatyta pareig[os] įsigyti sutarties objektą; laikoma, kad tokia pareiga yra, jei kreditorius vienašališkai taip nusprendžia“.

8. Direktyvos 2008/48 3 straipsnyje apibrėžtos kelios šioje direktyvoje vartojamos sąvokos, tarp jų:

„c) kredito sutartis – sutartis, pagal kurią kreditorius suteikia arba įsipareigoja suteikti vartotojui kreditą atidėtojo mokėjimo, paskolos forma arba kitu panašiu finansiniu būdu, išskyrus sutartis dėl tos pačios rūšies nuolatinio paslaugų teikimo ar prekių tiekimo, kai vartotojas už tokias paslaugas ar prekes moka dalimis jų teikimo ar tiekimo metu;

<…>

n) susietojo kredito sutartis – kredito sutartis, kai:

i) tas kreditas yra skirtas išimtinai konkrečių prekių tiekimo ar konkrečių paslaugų teikimo sutarčiai finansuoti; ir

ii) šios dvi sutartys, objektyviai vertinant, sudaro vieną komercinį sandorį; laikoma, kad yra vienas komercinis sandoris, kai prekių tiekėjas arba paslaugų teikėjas pats finansuoja vartotojui suteikiamą kreditą arba, jei jį finansuoja trečioji šalis, – jei kreditorius, sudarant ar rengiant kredito sutartį, naudojasi prekių tiekėjo arba paslaugų teikėjo paslaugomis arba kai kredito sutartyje aiškiai nurodomos specifinės prekės arba nuostata dėl specifinių paslaugų.“

9. Direktyvos 2008/48 10 straipsnio „Informacija, kuri turi būti pateikta kredito sutartyse“ 2 dalyje, be kita ko, nustatyta:

„Kredito sutartyje aiškiai ir glaustai nurodoma:

<…>

l) kredito sutarties sudarymo dieną galiojančios palūkanos už pavėluotus mokėjimus ir jų tikslinimo tvarka bei, kai taikoma, bet kurie mokesčiai, mokami už įsipareigojimų neįvykdymą;

<…>

p) teisės atsisakyti sutarties buvimas arba nebuvimas, laikotarpis, per kurį galima šia teise pasinaudoti, ir kitos sąlygos ja pasinaudoti, įskaitant informaciją apie vartotojo pareigą sumokėti išmokėtą kapitalo sumą ir palūkanas pagal 14 straipsnio 3 dalies b punktą bei palūkanų suma, mokama už dieną;

<…>

r) kredito išankstinio grąžinimo teisė, išankstinio grąžinimo procedūra, taip pat, kai taikoma, informacija apie kreditoriaus teisę į kompensaciją ir apie tai, kaip ši kompensacija bus nustatyta;

<…>

t) ar vartotojui yra numatytas neteisminis apskundimo ir žalos atlyginimo mechanizmas ir, jei taip, galimybės juo naudotis būdai;

<…>“

10. Direktyvos 2008/48 14 straipsnyje „Teisė atsisakyti sutarties“ nustatyta:

„1. Vartotojas, nenurodydamas priežasties, gali atsisakyti kredito sutarties per keturiolika kalendorinių dienų.

Toks sutarties atsisakymo laikotarpis prasideda:

a) nuo kredito sutarties sudarymo dienos; arba

b) nuo dienos, kurią vartotojas gauna sutarties nuostatas ir sąlygas bei informaciją pagal 10 straipsnį, jei toji diena yra vėlesnė, nei nurodytoji šios pastraipos a punkte.

<…>

3. Jei vartotojas pasinaudoja teise atsisakyti kredito sutarties, jis:

a) atsisako iki 1 dalyje nurodyto termino, praneša apie tai kreditoriui, vadovaudamasis kreditoriaus pagal 10 straipsnio 2 dalies p punktą suteikta informacija ir naudodamasis priemonėmis, kuriomis galima įrodyti išsiuntimą pagal nacionalinės teisės aktus. Laikoma, kad šio termino buvo laikomasi, jeigu šis pranešimas, kai jis pateikiamas popieriuje arba kitoje patvarioje laikmenoje, kuria kreditorius gali pasinaudoti ir kuri jam yra prieinama, yra išsiunčiamas iki šio termino; ir

b) be nepagrįsto delsimo, ne vėliau kaip per 30 kalendorinių dienų nuo pranešimo apie atsisakymą išsiuntimo kreditoriui sumoka kreditoriui kapitalo sumą ir palūkanas už šią kapitalo sumą, susikaupusias nuo dienos, kurią buvo išmokėtas kreditas, iki dienos, kurią sumokama kapitalo suma. Palūkanos skaičiuojamos taikant sutartą kredito palūkanų normą. Atsisakymo atveju kreditorius neturi teisės gauti jokios kitos kompensacijos iš vartotojo, išskyrus kompensaciją už kreditoriaus bet kurioms viešosios administracijos įstaigoms sumokėtus bet kuriuos negrąžinamus mokesčius.

<…>“

11. Direktyvos 2008/48 15 straipsnyje „Susietojo kredito sutartys“ įtvirtinta:

„1. Kai vartotojas pagal Bendrijos teisę pasinaudoja teise atsisakyti prekių tiekimo ar paslaugų teikimo sutarties, jis daugiau nebėra saistomas susietojo kredito sutarties.

<…>

3. Šis straipsnis nepažeidžia nacionalinių taisyklių, pagal kurias kreditorius yra solidariai atsakingas už bet kokį reikalavimą, kurį vartotojas gali pateikti tiekėjui, kai prekių arba paslaugų pirkimas iš tiekėjo buvo finansuojamas pagal kredito sutartį.“

12. Direktyvos 2008/48 22 straipsnio „Suderinimas ir šios direktyvos privalomas pobūdis“ 1 dalyje nustatyta:

„Kadangi šioje direktyvoje pateikiamos suderintos nuostatos, valstybės narės negali toliau taikyti arba priimti savo nacionalinės teisės aktų nuostatų, besiskiriančių nuo nustatytų šioje direktyvoje.“

3. Direktyva 2011/83

13. Direktyvos 2011/83 2, 16, 20, 22 ir 49 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(2) <…> Todėl šia direktyva turėtų būti atitinkamai nustatomos bendriesiems nuotolinės prekybos ir ne prekybai skirtose patalpose sudarytų sutarčių aspektams taikomos standartinės taisyklės pakeičiant minimalaus suderinimo metodą, taikomą ankstesnėse direktyvose, kartu leidžiant valstybėms narėms toliau taikyti arba priimti nacionalines taisykles, susijusias su tam tikrais kitais aspektais;

<…>

(16) šia direktyva neturėtų būti daromas poveikis nacionalinės teisės aktams dėl teisinio atstovavimo, pavyzdžiui, taisyklėms, susijusiomis su asmeniu, kuris veikia prekiautojo vardu ar jo naudai (pavyzdžiui, tarpininkui arba patikėtiniui). Valstybės narės šioje srityje turėtų išlaikyti kompetenciją. <…>

<…>

(20) nuotolinės prekybos sutarties termino apibrėžtis turėtų apimti visus atvejus, kai prekiautojas ir vartotojas sudaro sutartį pagal organizuotą nuotolinę pirkimo-pardavimo ar paslaugų teikimo sistemą, išskirtinai naudodamiesi viena ar daugiau nuotolinio ryšio priemonėmis (pavyzdžiui, užsisakant paštu, internetu, telefonu arba faksu), iki sutarties sudarymo ir įskaitant jos sudarymo momentu. Ta apibrėžtis taip pat turėtų apimti situacijas, kai vartotojas apsilanko prekybai skirtose patalpose tik siekdamas gauti informacijos apie prekes arba paslaugas, o tolesnės derybos vykdomos ir sutartis sudaroma nuotoliniu būdu. Priešingai, sutartis, dėl kurios buvo deramasi prekiautojo prekybai skirtose patalpose ir kuri buvo galutinai sudaryta naudojantis nuotolinio ryšio priemonėmis, neturėtų būti laikoma nuotolinės prekybos sutartimi. Sutartis, kuri buvo inicijuota naudojantis nuotolinio ryšio priemonėmis, bet galutinai sudaryta prekiautojo prekybai skirtose patalpose, taip pat neturėtų būti laikoma nuotolinės prekybos sutartimi. <…> Organizuotos nuotolinės pirkimo–pardavimo ar paslaugų teikimo sistemos sąvoka turėtų apimti trečiosios šalies, kuri nėra prekiautojas, valdomas pirkimo-pardavimo ar paslaugų teikimo sistemas, pavyzdžiui, interneto platformas, kuriomis naudojasi prekiautojas. Vis dėlto ši sąvoka neturėtų apimti svetainių, kuriose pateikiama informacija tik apie prekiautoją, jo prekes ir (arba) paslaugas bei nurodomi prekiautojo kontaktiniai duomenys;

<…>

(22) prekybai skirtomis patalpomis turėtų būti laikomos bet kokios rūšies patalpos (pavyzdžiui, parduotuvės, kioskai ar transporto priemonės), kuriomis prekiautojas naudojasi kaip nuolatine ar įprastine prekybos vieta. Turgaviečių prekystaliai ir parodų stendai turėtų būti laikomi prekybai skirtomis patalpomis, jeigu jie atitinka šią sąlygą. <…> Prekybai skirtomis patalpomis pagal šią direktyvą laikomos prekybos patalpos, priklausančios asmenims, kurie veikia prekiautojo vardu ar jo naudai, kaip apibrėžta šioje direktyvoje;

<…>

(49) tiek nuotolinės prekybos, tiek ne prekybai skirtose patalpose sudarytų sutarčių atvejais turėtų būti tam tikrų teisės atsisakyti sutarties išimčių. <…> Be to, teisės atsisakyti sutartį [sutarties] suteikimas vartotojui gali būti netikslingas tam tikrų paslaugų atveju, kai sudarant sutartį skiriami ištekliai, kuriuos, jei buvo pasinaudota teise atsisakyti sutarties, prekiautojui gali būti sunku panaudoti. Pavyzdžiui, tokiais atvejais būtų laikomi atvejai[,] kai rezervuojamos vietos viešbučiuose arba atliekamos rezervacijos dėl poilsinių vasarnamių, arba kultūros ar sporto renginių.“

14. Direktyvos 2011/83 1 straipsnyje „Dalykas“ nurodyta, kad jos tikslas yra „pasiekti aukštą vartotojų apsaugos lygį ir taip prisidėti prie tinkamo vidaus rinkos veikimo suderinant tam tikrus valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų aspektus, susijusius su vartotojų ir prekiautojų sudarytomis sutartimis“.

15. Direktyvos 2011/83 2 straipsnyje „Terminų apibrėžtys“ nustatyta:

„Šioje direktyvoje vartojamų terminų apibrėžtys:

<…>

2. prekiautojas – kiekvienas valstybės ar privačiai valdomas fizinis arba juridinis asmuo, kuris veikia pagal sutartis, kurioms taikoma ši direktyva, siekdamas tikslų, susijusių su jo prekyba, verslu, amatu arba profesija, įskaitant kiekvieną kitą asmenį, veikiantį prekiautojo vardu arba jo naudai;

<…>

6. paslaugų sutartis – sutartis, išskyrus pirkimo-pardavimo sutartį, pagal kurią prekiautojas suteikia ar įsipareigoja suteikti paslaugą vartotojui, o vartotojas sumoka arba įsipareigoja sumokėti už ją kainą;

7. nuotolinės prekybos sutartis – prekiautojo ir vartotojo sutartis, sudaryta pagal organizuotą nuotolinio pirkimo–pardavimo ar paslaugų teikimo sistemą prekiautojui ir vartotojui fiziškai kartu nedalyvaujant ir išskirtinai naudojantis viena arba daugiau nuotolinio ryšio priemonių iki sutarties sudarymo ir įskaitant jos sudarymo momentu;

8. ne prekybai skirtose patalpose sudaryta sutartis – prekiautojo ir vartotojo sutartis:

   a) sudaryta vietoje, kuri nėra prekybai skirtos prekiautojo patalpos, fiziškai kartu dalyvaujant prekiautojui ir vartotojui;

   b) kurią tokiomis pačiomis aplinkybėmis, kaip nurodyta a punkte, pasiūlo sudaryti vartotojas;

c) sudaryta prekiautojo prekybai skirtose patalpose arba naudojantis bet kuria nuotolinio ryšio priemone iš karto po to, kai į vartotoją buvo asmeniškai ir betarpiškai kreiptasi vietoje, kuri nėra prekiautojo prekybai skirtos patalpos, fiziškai kartu dalyvaujant prekiautojui ir vartotojui; arba

<…>

9. prekybai skirtos patalpos:

a) nekilnojamosios mažmeninės prekybos patalpos, kuriose prekiautojas nuolat vykdo savo veiklą; arba

b) kilnojamosios mažmeninės prekybos patalpos, kuriose prekiautojas paprastai vykdo savo veiklą;

<…>

12. finansinė paslauga – bankininkystės paslauga ir bet kokia paslauga, susijusi su kreditu, draudimu, asmenų pensijomis, investicijomis ar mokėjimais;

<…>

15. papildoma sutartis – sutartis, pagal kurią vartotojas įsigyja prekes ar paslaugas, susijusias su nuotolinės prekybos sutartimis ar su ne prekybai skirtose patalpose sudarytomis sutartimis; tas prekes tiekia, o paslaugas teikia prekiautojas ar trečioji šalis, kuri remiasi susitarimu su prekiautoju.“

16. Pagal Direktyvos 2011/83 3 straipsnio 1 dalį, laikantis joje nustatytų sąlygų ir nuostatų, ji taikoma prekiautojo ir vartotojo sudaromoms sutartims. Pagal 3 straipsnio 3 dalies d punktą ji netaikoma sutartims dėl finansinių paslaugų.

17. Direktyvos 2011/83 6 straipsnio „Informacijos reikalavimai, taikomi nuotolinės prekybos sutartims ir ne prekybai skirtose patalpose sudarytoms sutartims“ 1 dalyje nustatyta:

„Prieš vartotojui įsipareigojant pagal nuotolinės prekybos sutartį ar ne prekybai skirtose patalpose sudaromą sutartį ar atitinkamą pasiūlymą, prekiautojas aiškiai ir suprantamai pateikia vartotojui šią informaciją:

<…>

h) jei taikoma teisė atsisakyti sutarties, naudojimosi šia teise sąlygas, laiko terminą ir tvarką pagal 11 straipsnio 1 dalį, taip pat pavyzdinę sutarties atsisakymo formą, pateiktą I priedo B dalyje;

<…>“

18. Direktyvos 2011/83 9 straipsnio „Teisė atsisakyti sutarties“ 1 ir 2 dalyse įtvirtinta:

„1. Išskyrus, kai taikomos 16 straipsnyje nurodytos išimtys, vartotojas, nenurodydamas priežasties ir nepatirdamas kitų, nei numatytosios 13 straipsnio 2 dalyje ir 14 straipsnyje, išlaidų

per 14 dienų laikotarpį gali atsisakyti nuotolinės prekybos sutarties ar ne prekybai skirtose patalpose sudarytos sutarties.

2. Nedarant poveikio 10 straipsniui, šio straipsnio 1 dalyje nurodytas sutarties atsisakymo laikotarpis baigiasi po 14 dienų skaičiuojant nuo:

a) kai sudaromos sutartys dėl paslaugų – sutarties sudarymo dienos;

<…>“

19. Direktyvos 2011/83 10 straipsnio „Informacijos apie teisę atsisakyti sutarties nepateikimas“ 1 dalyje nustatyta:

„Jei prekiautojas nepateikia vartotojui informacijos apie teisę atsisakyti sutarties, kaip to reikalaujama pagal 6 straipsnio 1 dalies h punktą, sutarties atsisakymo laikotarpis tęsiasi 12 mėnesių nuo pradinio teisės atsisakyti sutarties laikotarpio, nustatomo pagal 9 straipsnio 2 dalį, pabaigos.“

20. Direktyvos 2011/83 13 straipsnio „Prekiautojo pareigos sutarties atsisakymo atveju“ 3 dalyje įtvirtinta:

„Išskyrus atvejus, kai prekiautojas pasiūlo pats atsiimti prekes, atsisakius pirkimo-pardavimo sutarties prekiautojas gali nekompensuoti mokėjimo tol, kol jam grąžinamos prekės arba kol vartotojas pateikia įrodymų, kad jis išsiuntė prekes prekiautojui, atsižvelgiant į tai, kas įvyksta anksčiau.“

21. Direktyvos 2011/83 15 straipsnyje „Naudojimosi teise atsisakyti sutarties poveikis papildomoms sutartims“ nustatyta:

„1. Nedarant poveikio [Direktyvos 2008/48] 15 straipsniui, jei vartotojas pasinaudoja teise atsisakyti nuotolinės prekybos arba ne prekybai skirtose patalpose sudarytos sutarties, kaip nustatyta šios direktyvos 9–14 straipsniuose, visos papildomos sutartys savaime nustoja galioti, o vartotojas dėl to nepatiria jokių išlaidų, išskyrus tas išlaidas, kurios numatytos šios direktyvos 13 straipsnio 2 dalyje ir 14 straipsnyje.

2. Valstybės narės nustato išsamias tokių sutarčių nutraukimo taisykles.“

22. Direktyvos 2011/83 16 straipsnyje „Teisės atsisakyti sutarties išimtys“, be kita ko, nustatyta, kad valstybės narės nenumato 9–15 straipsniuose nustatytos teisės atsisakyti sutarties nuotolinės prekybos ir ne prekybai skirtose patalpose sudarytoms sutartims, jei: „l) teikiamos apgyvendinimo, išskyrus gyvenamojo būsto vietos suteikimą, prekių gabenimo, automobilių nuomos, viešojo maitinimo ar laisvalaikio paslaugos, jei sutartyje nustatyta konkreti paslaugų teikimo data ar laikotarpis“.

B. Vokietijos teisė

1. Civilinis kodeksas

23. Pagal *Bürgerliches Gesetzbuch* (Civilinis kodeksas, toliau – BGB) 242 straipsnį „Sąžiningas vykdymas“ „[s]kolininkas turi sąžiningai vykdyti įsipareigojimus, laikydamasis pripažintos praktikos“.

24. BGB 273 straipsnio „Sulaikymo teisė“ 1 dalyje nustatyta:

„Jeigu skolininkas turi reikalavimo, kurio įvykdymo terminas yra suėjęs, teisę į kreditorių pagal tą patį teisinį santykį, kuriuo grindžiamas įsipareigojimas, jis gali atsisakyti įvykdyti įsipareigojimą tol, kol bus įvykdytas jo atžvilgiu prisiimtas įsipareigojimas, jeigu skolos santykiuose nenumatyta kitaip (sulaikymo teisė).“

25. Pagal BGB 293 straipsnį „Įsipareigojimo įvykdymo nepriėmimas“, „[j]eigu kreditorius nepriima jam pasiūlyto įsipareigojimo įvykdymo, jis pažeidžia įsipareigojimus“.

26. Pagal BGB 294 straipsnį „Faktinis pasiūlymas“ „[k]reditoriui turi būti faktiškai pasiūlytas būtent toks įsipareigojimų įvykdymas, koks jis turi būti suteiktas“.

27. BGB 312b straipsnyje „Ne prekybai skirtose patalpose sudarytos sutartys“ nustatyta:

„1. [1]Ne prekybai skirtose patalpose sudarytos sutartys yra sutartys:

1) sudarytos vietoje, kuri nėra prekybai skirtos prekiautojo patalpos, fiziškai kartu dalyvaujant prekiautojui ir vartotojui;

2) kurias tokiomis pačiomis aplinkybėmis, kokios nurodytos 1 punkte, pasiūlo sudaryti vartotojas;

3) sudarytos prekiautojo prekybai skirtose patalpose arba naudojantis bet kokia nuotolinio ryšio priemone iš karto po to, kai į vartotoją buvo asmeniškai ir tiesiogiai kreiptasi vietoje, kuri nėra prekiautojo prekybai skirtos patalpos, fiziškai kartu dalyvaujant prekiautojui ir vartotojui, arba

<…>

[2]Prekiautojais taip pat laikomi asmenys, veikiantys prekiautojo vardu arba jo naudai.

2. [1]Prekybai skirtos patalpos, kaip tai suprantama pagal 1 dalį, yra nekilnojamosios mažmeninės prekybos patalpos, kuriose prekiautojas nuolat vykdo savo veiklą, ir kilnojamosios mažmeninės prekybos patalpos, kuriose prekiautojas paprastai vykdo savo veiklą. [2]Mažmeninės prekybos patalpos, kuriose asmuo, veikiantis prekiautojo vardu arba jo naudai, nuolat arba paprastai vykdo savo veiklą, prilyginamos prekiautojo patalpoms.“

28. BGB 312c straipsnyje „Nuotolinės prekybos sutartys“ įtvirtinta, kad:

„1. Nuotolinės prekybos sutartys – tai sutartys, kurių atveju prekiautojas arba jo vardu ar jo naudai veikiantis asmuo ir vartotojas, derėdamiesi dėl sutarties ir ją sudarydami, naudoja išskirtinai nuotolinio ryšio priemones, nebent sutartis sudaroma ne pagal organizuotą nuotolinę pirkimo-pardavimo ar paslaugų teikimo sistemą.

2. Nuotolinio ryšio priemonės pagal šį kodeksą – tai bet kokios ryšio priemonės, kurios gali būti naudojamos sutarčiai inicijuoti arba sudaryti sutarties šalims fiziškai kartu nedalyvaujant, kaip antai laiškai, katalogai, telefono skambučiai, pranešimai faksu, elektroniniai laiškai, mobiliuoju ryšiu atsiųstos žinutės (SMS) bei transliavimas ir telepaslaugos.“

29. BGB 312g straipsnyje „Teisė atsisakyti sutarties“ nustatyta:

„1. Jeigu sutartys sudaromos ne prekybai skirtose patalpose arba sudaromos nuotolinės prekybos sutartys, vartotojas turi teisę atsisakyti sutarties pagal 355 straipsnį.

2. Jeigu šalys nesusitarė kitaip, teisė atsisakyti sutarties netaikoma šioms sutartims:

<…>

9) sutartims dėl apgyvendinimo paslaugų, išskyrus gyvenamojo būsto vietos suteikimą, prekių gabenimo, motorinių transporto priemonių nuomos, viešojo maitinimo ar laisvalaikio paslaugų teikimo, jei sutartyje nustatyta konkreti paslaugų teikimo data ar laikotarpis;

<…>“

30. Pagal BGB 322 straipsnio „Nurodymas vykdyti įsipareigojimus kartu“ 2 dalį, „[j]eigu ieškinį pareiškusi šalis pirmiausia turi įvykdyti savo įsipareigojimų dalį, ji gali, jeigu kita šalis nevykdo savo įsipareigojimo priimti įsipareigojimų įvykdymą, pareikšti ieškinį dėl įsipareigojimų įvykdymo gavus priešpriešinio įsipareigojimo įvykdymą“.

31. BGB 346 straipsnio „Sutarties nutraukimo pasekmės“ 1 dalyje [5] įtvirtinta:

„Jeigu sutartyje numatyta vienos iš sutarties šalių teisė nutraukti sutartį arba jeigu ji turi įstatymuose numatytą teisę nutraukti sutartį, ją nutraukus turi būti grąžintos visos gautos paslaugos ir atsisakyta iš tokių paslaugų gautos naudos.“

32. BGB 348 straipsnyje „Įsipareigojimų vykdymas kartu“ [6] nustatyta:

„Šalių įsipareigojimai, kylantys iš sutarties nutraukimo, vykdomi kartu. 320 ir 322 straipsnių nuostatos taikomos *mutatis mutandis*.“

33. BGB 355 straipsnyje „Teisė atsisakyti vartojimo sutarties“ nustatyta:

„1. [1]Jeigu įstatyme numatyta vartotojo teisė atsisakyti sutarties pagal šią nuostatą, vartotojas ir prekiautojas nustoja būti saistomi savo pareiškimų apie ketinimą sudaryti sutartį, jeigu vartotojas per nustatytą terminą atšaukia savo su tuo susijusį pareiškimą. <…>

2. [1]Sutarties atsisakymo laikotarpis yra 14 dienų. [2]Jeigu nenustatyta kitaip, jis pradedamas skaičiuoti nuo sutarties sudarymo.“

[5] Šios nuostatos 2012 m. sausio 31 d. redakcija taikoma ketvirtuoju atveju, nagrinėjamu pagrindinėje byloje C-232/21.

[6] Ten pat.

34. BGB 356b straipsnio „Teisė atsisakyti vartojimo kredito sutarties“ 2 dalyje įtvirtinta:

„[1]Jeigu vartojimo kredito gavėjui pagal 1 dalį pateiktame dokumente nenurodyta 492 straipsnio 2 dalyje nustatyta privaloma informacija, laikotarpis nepradedamas skaičiuoti, kol šis trūkumas neištaisomas pagal 492 straipsnio 6 dalį.

<…>“

35. BGB 357 straipsnio „Ne prekybai skirtose patalpose sudarytų sutarčių ir nuotolinės prekybos sutarčių, išskyrus finansinių paslaugų teikimo sutartis, atsisakymo teisinės pasekmės“ 1 ir 4 dalyse[7] įtvirtinta:

„1. Gauta nauda turi būti grąžinta ne vėliau kaip po 14 dienų.

<…>

4. [1]Vartojimo prekių pirkimo-pardavimo atveju prekiautojas gali atsisakyti grąžinti sumokėtą sumą, kol negaus grąžinamų prekių arba kol vartotojas nepateiks įrodymų, kad išsiuntė prekes. [2]Tai netaikoma, jeigu prekiautojas pasisiūlė atsiimti prekes.“

36. BGB 357a straipsnio „Finansinių paslaugų teikimo sutarčių atsisakymo teisinės pasekmės“ 1 ir 3 dalyse nustatyta, kad:

„1. Gautos išmokos turi būti grąžintos ne vėliau kaip per 30 dienų.

<…>

3. [1]Jeigu kredito gavėjas atsisako vartojimo kredito sutarties, jis privalo sumokėti sutartas palūkanas už laikotarpį nuo paskolos išmokėjimo iki jos grąžinimo.

<…>“

37. BGB 358 straipsnio „Su sutartimi, kurios vartotojas atsisakė, susieta sutartis“ 2–4 dalyse[8] įtvirtinta:

„2. Jeigu vartotojas pagrįstai atsisakė pareiškimo apie ketinimą sudaryti vartojimo kredito sutartį pagal 495 straipsnio 1 dalį arba 514 straipsnio 2 dalies pirmą sakinį, jis taip pat nebėra saistomas pareiškimo apie ketinimą sudaryti su šia vartojimo kredito sutartimi susietą prekių tiekimo arba kitų paslaugų teikimo sutartį.

[7] Šios nuostatos 2012 m. sausio 31 d. redakcija taikoma ketvirtuoju atveju, nagrinėjamu pagrindinėje byloje C-232/21, ir joje nustatyta:
„1. Jeigu nenustatyta kitaip, nuostata dėl sutarties nutraukimo pagal įstatymą *mutatis mutandis* taikoma teisei atsisakyti sutarties ir grąžinimui.
<…>“

[8] Šios nuostatos 2012 m. sausio 31 d. redakcija taikoma ketvirtuoju atveju, nagrinėjamu pagrindinėje byloje C-232/21, ir joje nustatyta:
„2. Jeigu vartotojas pagrįstai atsisakė pareiškimo apie ketinimą sudaryti vartojimo kredito sutartį pagal 495 straipsnio 1 dalį, jis taip pat nebėra saistomas pareiškimo apie ketinimą sudaryti su šia vartojimo kredito sutartimi susietą prekių tiekimo arba kitų paslaugų teikimo sutartį.
<…>
4. [1]357 straipsnis *mutatis mutandis* taikomas susietajai sutarčiai. <…>
<…>“

3. [1]1 bei 2 dalyse nurodytos prekių tiekimo arba kitų paslaugų teikimo sutartis ir kredito sutartis yra susietos, jeigu kreditas yra skirtas kitai sutarčiai visiškai arba iš dalies finansuoti ir jeigu šios dvi sutartys sudaro vieną komercinį sandorį. Turi būti laikoma, kad yra vienas komercinis sandoris, be kita ko, kai pats prekiautojas finansuoja vartotojo mokamą atlygį; arba, jeigu jį finansuoja trečioji šalis, kai kredito davėjas, rengdamas arba sudarydamas kredito sutartį, naudojasi prekiautojo paslaugomis.

4. [1]355 straipsnio 3 dalis ir, atsižvelgiant į susietosios sutarties rūšį, 357–357b straipsniai *mutatis mutandis* taikomi susietosios sutarties atsisakymui, nepaisant pardavimo būdo. <…> [5] Santykiuose su vartotoju kredito davėjas prisiima prekiautojo teises ir pareigas, kylančias iš susietosios sutarties, kiek tai susiję su sutarties atsisakymo pasekmėmis, jeigu tuo metu, kai įsigalioja sutarties atsisakymas, kredito suma jau yra sumokėta prekiautojui.

<…>“

38. BGB 492 straipsnio „Sutarties rašytinė forma ir turinys“ 2 ir 6 dalyse nustatyta, kad:

„2. Sutartyje turi būti pateikta *Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch* [1994 m. rugsėjo 21 d. Civilinio kodekso įvadinis įstatymas[9], toliau – EGBGB] 247 straipsnio 6–13 dalyse su vartotojais sudaromoms kredito sutartims nustatyta informacija.

<…>

6. [1]Jeigu sutartyje nepateikta informacija pagal 2 dalį arba pateikta ne visa, ją galima vėliau pateikti patvarioje laikmenoje jau faktiškai sudarius sutartį arba 494 straipsnio 2 dalies pirmame sakinyje nurodytais atvejais – sutarčiai įsigaliojus. <…>“

39. BGB 495 straipsnio „Teisė atsisakyti sutarties“ 1 dalyje įtvirtinta:

„Su vartotoju sudarytos kredito sutarties atveju kredito gavėjas turi teisę atsisakyti sutarties pagal BGB 355 straipsnį.“

40. BGB 506 straipsnyje „Mokėjimo atidėjimas, kita finansinė pagalba“ nustatyta:

„1. [1]358–360, 491a–502 ir 505a–505e straipsnių nuostatos, taikomos bendrosioms vartojimo kredito sutartims, išskyrus 492 straipsnio 4 dalį, atsižvelgiant į 3 ir 4 dalis, taikomos sutartims, pagal kurias prekiautojas suteikia vartotojui už atlygį atidėtą mokėjimą arba kitokią atlygintinę finansinę pagalbą.

2. [1]Prekiautojo ir vartotojo susitarimai dėl daikto naudojimo už atlygį laikomi atlygintine finansine pagalba, jeigu buvo susitarta, kad:

1) vartotojas privalo daiktą įsigyti;

2) prekiautojas gali reikalauti, kad vartotojas daiktą įsigytų; arba

3) nutraukus sutartį vartotojas privalo sumokėti tam tikrą daikto vertę.

[9] *BGBl.* 1994 I, p. 2494; klaidų ištaisymas *BGBl.* 1997 I, p. 1061.

[2]Pirmo sakinio 3 punkte nurodytoms sutartims 500 straipsnio 2 dalis ir 502 straipsnis netaikomi.

<…>

4. [1]Šios antraštinės dalies nuostatos netaikomos tiek, kiek nustatyta 491 straipsnio 2 dalies antro sakinio 1–5 punktuose, 3 dalies antrame sakinyje ir 4 dalyje. Jeigu, atsižvelgiant į sutarties rūšį, nėra grynosios paskolos vertės (491 straipsnio 2 dalies antro sakinio 1 punktas), ji pakeičiama kaina grynaisiais pinigais arba, jeigu prekiautojas įsigijo prekę vartotojo naudai, pirkimo kaina.“

2. EGBGB

41. EGBGB 247 straipsnyje „Reikalavimai dėl informacijos, kuri turi būti pateikta vartojimo kredito sutartyse, teikiant mokamą finansinę pagalbą ir kredito tarpininkavimo sutartyse“ nustatyta [10]:

„<…>

„§ 6 Sutarties turinys

1. Vartojimo kredito sutartyje aiškiai ir suprantamai nurodoma tokia informacija:

1) 3 dalies 1 punkto 1–14 papunkčiuose ir 4 punkte nurodyta informacija;

<…>

2. [1]Jeigu pagal [BGB] 495 straipsnį numatyta teisė atsisakyti sutarties, sutartyje turi būti pateikta informacija apie laikotarpį ir kitas pranešimo apie sutarties atsisakymą sąlygas, taip pat nurodyta kredito gavėjo pareiga grąžinti kreditą, kuris jau yra išmokėtas, ir sumokėti palūkanas. Sutartyje turi būti nurodyta palūkanų suma, mokama už dieną. [3]Jeigu vartojimo kredito sutartyje pastebimai pateikta aiškiai suformuluota sutarties sąlyga, kuri bendrųjų vartojimo kredito sutarčių atveju atitinka 7 priede pateiktą pavyzdį <…>, ši sutarties sąlyga atitinka 1 ir 2 sakinių reikalavimus.

<…>

[5]Kredito davėjas gali nukrypti nuo pavyzdžio, kiek tai susiję su formatu ir šrifto dydžiu, atsižvelgdamas į 3 sakinį.

§ 7 Kita sutartyje pateikiama informacija

1. Vartojimo kredito sutartyje aiškiai ir suprantamai nurodoma ši informacija, jeigu ji svarbi sutarčiai:

<…>

[10] Šioje nuostatoje, kurios 2012 m. sausio 31 d. redakcija taikoma ketvirtuoju atveju, nagrinėjamu pagrindinėje byloje C-232/21, yra tokių skirtumų:
- 6 dalies 2 punkto trečiame sakinyje ir 12 dalies 1 punkto trečiame sakinyje nuorodos į „7 priedą“ turėtų būti nuorodos į „6 priedą“,
- 12 dalies 1 punkto pirmame ir trečiame sakiniuose nuorodos į „[BGB] 360 straipsnio 2 dalį“ turėtų būti nuorodos į „[BGB] 359a straipsnio 1 dalį“, ir
- 12 dalies 1 punkto antrame sakinyje nuoroda į „[BGB] 358 ir 359 straipsnius arba 360 straipsnį“ turėtų būti nuorodos į „[BGB] 358 ir 359 straipsnius“.

3) kompensacijos už kredito išankstinį grąžinimą apskaičiavimo tvarka, jeigu kredito davėjas ketina pasinaudoti teise į tokią kompensaciją kredito gavėjui grąžinus kreditą prieš terminą;

4) galimybė kredito gavėjui pasinaudoti neteismine apskundimo ir žalos atlyginimo tvarka ir atitinkamais atvejais pasinaudojimo tokia galimybe sąlygos;

<…>

§ 12 Susietosios sutartys ir atlygintinė finansinė pagalba

1. [1]1–11 punktai *mutatis mutandis* taikomi sutartims dėl atlygintinės finansinės pagalbos, nurodytos [BGB] 506 straipsnio 1 dalyje. [2]Kai sudaromos tokios sutartys, taip pat vartojimo kredito sutartys, susietos su kita sutartimi pagal [BGB] 358 straipsnį, arba kuriose prekės arba paslaugos nurodytos pagal [BGB] 360 straipsnio 2 dalies antrą sakinį:

1) prieš sudarant sutartį (įskaitant 5 punkte nurodytą atvejį) turi būti nurodytas sutarties dalykas ir kaina grynaisiais pinigais;

2) sutartyje turi būti nurodyta:

   a) dalykas ir kaina grynaisiais pinigais;

   b) informacija apie teises, suteiktas pagal [BGB] 358 ir 359 straipsnius arba 360 straipsnį, ir apie naudojimosi šiomis teisėmis sąlygas.

[3]Jeigu vartojimo kredito sutartyje pastebimai pateikta aiškiai suformuluota sutarties sąlyga, kuri bendrųjų vartojimo kredito sutarčių atveju atitinka 7 priede pateiktą pavyzdį <…>, ši sutarties sąlyga [BGB] 360 straipsnio 2 dalies antrame sakinyje nurodytų susietųjų sutarčių ir sandorių atveju atitinka antro sakinio 2 punkto b papunktyje nustatytus reikalavimus. <…>

<…>“

III. Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

A. Byla C-38/21

42. 2018 m. lapkričio 10 d. VK, kaip vartotojas, sudarė su *BMW Bank GmbH* asmeniškai naudoti skirtos motorinės transporto priemonės BMW išperkamosios nuomos sutartį su ridos apskaita. VK kreipėsi dėl šios išperkamosios nuomos sutarties sudarymo ir paraišką pasirašė prekiautojo automobiliais patalpose. Prekiautojas automobiliais, kuris veikė kaip *BMW Bank* kredito tarpininkas, neturintis įgaliojimų sudaryti sutarties, apskaičiavo įvairius išperkamosios nuomos sutarties elementus (išperkamosios nuomos terminą, pradinę įmoką ir mėnesinių įmokų dydį) ir paaiškino juos VK. Prekiautojas automobiliais buvo įgaliotas ir galėjo suteikti VK informaciją apie sutartį, taip pat atsakyti į visus klausimus. Prekiautojas automobiliais persiuntė išperkamosios nuomos paraišką bankui, o šis ją priėmė.

43. Šalys susitarė, kad VK sumokės iš viso 12 486,80 EUR: 4 760 EUR pradinę įmoką ir vėliau 24 išperkamosios nuomos įmokas po 321,95 EUR. Kredito metinė palūkanų norma buvo 3,49 % už visą išperkamosios nuomos sutarties galiojimo laikotarpį, o bendros kredito kainos metinė

norma – 3,55 %. Grynoji kredito suma buvo 40 294,85 EUR ir atitiko transporto priemonės pirkimo kainą. Taip pat buvo sutarta, kad transporto priemonė per metus galės nuvažiuoti iki 10 000 km. Grąžindamas transporto priemonę VK už papildomai nuvažiuotus kilometrus sumokės po 0,0737 EUR, o už nenuvažiuotus iki nustatytos ridos kilometrus jam bus grąžinta po 0,0492 EUR. Jeigu transporto priemonės būklė grąžinimo momentu neatitiktų jos amžiaus ir sutartos ridos, VK privalėtų kompensuoti *BMW Bank* dėl to papildomai sumažėjusią vertę. Nei išperkamosios nuomos sutartyje, nei kokioje nors atskiroje sutartyje nebuvo nustatyta pareigos nupirkti transporto priemonę.

44. Išperkamosios nuomos sutartyje yra tokia nuostata „Teisė atsisakyti sutarties“ [11]:

„Jūs galite atsisakyti pareiškimo sudaryti sutartį, nenurodydamas priežasčių, per 14 dienų. Šis laikotarpis pradedamas skaičiuoti nuo sutarties sudarymo dienos, tačiau tik po to, kai išperkamosios nuomos gavėjas gavo visą privalomą informaciją pagal [BGB] 492 straipsnio 2 dalį (pavyzdžiui, informaciją apie paskolos rūšį, apie grynąją paskolos sumą ir sutarties galiojimo laikotarpį). <…>“

45. VK priėmė transporto priemonę. Nuo 2019 m. sausio mėn. jis tinkamai mokėjo sutartas mėnesines įmokas. 2020 m. birželio 25 d. raštu jis atsisakė sutarties. *BMW Bank* šį jo atsisakymą atmetė.

46. Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme *BMW Bank* pareikštu ieškiniu VK prašo pripažinti, kad bankas negali remtis jokiomis išperkamosios nuomos sutartyje nustatytomis teisėmis, visų pirma teise gauti išperkamosios nuomos įmokas. Jis tvirtina, kad sutarties atsisakymo laikotarpis neprasidėjo, nes išperkamosios nuomos sutartyje pateikta nepakankamai privalomos informacijos ir ji nėra suprantama. Jis taip pat teigia, kad išperkamosios nuomos sutartis yra nuotolinės prekybos sutartis ir (arba) ne prekybai skirtose patalpose sudaryta sutartis, todėl pagal BGB 312g straipsnio 1 dalį jis turi teisę jos atsisakyti. VK mano, kad neįmanoma gauti paaiškinimų ir privalomos informacijos iš *BMW bank*, jei šio banko darbuotojas arba atstovas nedalyvauja prekiautojo automobiliais patalpose parengiamajame sutarties sudarymo etape.

47. *BMW Bank* tvirtina, kad VK ieškinys turi būti atmestas kaip nepagrįstas. Jis teigia, kad vartojimo kredito sutartims taikomos taisyklės dėl sutarties atsisakymo netaikomos išperkamosios nuomos sutartims su ridos apskaita. Bet kuriuo atveju išperkamosios nuomos sutartyje VK buvo tinkamai pateikta visa privaloma informacija, įskaitant apie jo teisę atsisakyti sutarties. Informacija apie teisę atsisakyti sutarties tiksliai atitinka įstatyme nustatytą pavyzdinę sąlygą, todėl laikoma, kad ji atitinka EGBGB 247 straipsnio 6 dalies 2 punkto pirmo ir trečio sakinių reikalavimus, taigi 14 dienų sutarties atsisakymo laikotarpis baigėsi gerokai anksčiau, nei VK pasinaudojo teise atsisakyti sutarties. *BMW Bank* taip pat tvirtina: kadangi VK asmeniškai bendravo su tarpininku, kuris galėjo jį informuoti apie siūlomą paslaugą, išperkamosios nuomos sutartis nėra nuotolinės prekybos sutartis. Ši sutartis taip pat nėra ne prekybai skirtose patalpose sudaryta sutartis, nes turi būti laikoma, kad tarpininkas veikė prekiautojo vardu ar jo naudai, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2011/83 22 konstatuojamąją dalį.

48. Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad dar visai neseniai Vokietijos jurisprudencijoje buvo pripažįstama teisė atsisakyti sutarties išperkamosios nuomos sutarčių su ridos apskaita atveju, taikant analogiškas nacionalines nuostatas, reglamentuojančias

[11] Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad ši nuostata atitinka EGBGB 7 priede pateiktą pavyzdinę sąlygą, į kurią daroma nuoroda EGBGB 247 straipsnio 6 dalies 2 punkto trečiame sakinyje.

sutartis, pagal kurias prekiautojas suteikia vartotojui už atlygį atidėtą mokėjimą arba kitokią atlygintinę finansinę pagalbą [12]. Vis dėlto 2021 m. vasario 24 d. spendime [13] *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas, Vokietija) konstatavo, kad ši analogija nepagrįsta. Taigi pagal BGB 495 ir 355 straipsnius transporto priemonės išperkamosios nuomos gavėjas neturi teisės atsisakyti tokios išperkamosios nuomos sutarties. Šis teismas mano, kad toks sprendimas yra teisingas Sąjungos teisės požiūriu, nes pagal Direktyvos 2008/48 2 straipsnio 2 dalies d punktą ji netaikoma nuomos ar išperkamosios nuomos sutartims, kai nei pačioje sutartyje, nei atskiroje sutartyje nenustatyta pareigos įsigyti sutarties objektą. Kadangi išperkamosios nuomos sutarčių su ridos apskaita atveju nėra pareigos pirkti, teismas negali pagal analogiją taikyti Direktyvos 2008/48. Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas abejoja, ar ši analizė teisinga.

49. Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pirmiausia siekia išsiaiškinti, ar tokia išperkamosios nuomos sutartis su ridos apskaita, kokia nagrinėjama šiuo atveju, patenka į Direktyvos 2008/48, Direktyvos 2011/83 arba Direktyvos 2002/65 taikymo sritį. Jis mato galimybę pagal analogiją taikyti Direktyvą 2008/48 [14], nes išperkamosios nuomos sutartys su ridos apskaita paprastai sudaromos taip, kad tiek skaičiuojant, tiek praktiškai būtų užtikrinta, kad pagal jas būtų visiškai amortizuojamas naudojimasis transporto priemone. Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas subsidiariai klausia, ar motorinių transporto priemonių išperkamoji nuoma su ridos apskaita yra finansinė paslauga, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2002/65 2 straipsnio b punktą ir Direktyvos 2011/83 2 straipsnio 12 punktą [15]. Grįsdamas šį požiūrį prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad išperkamosios nuomos sutarčių su ridos apskaita atveju išperkamosios nuomos davėjas nėra artimai susijęs su išperkamosios nuomos objektu, nes išperkamosios nuomos gavėjas pasirenka išperkamosios nuomos objektą pagal savo reikalavimus. Kitaip nei nuomininkui *stricto sensu*, išperkamosios nuomos gavėjui išperkamosios nuomos laikotarpiu tenka visa rizika, jis privalo apdrausti transporto priemonę ir reikšti reikalavimus trečiosioms šalims dėl transporto priemonės trūkumų, o išperkamosios nuomos davėjas tik finansuoja išperkamosios nuomos gavėjo naudojimąsi transporto priemone.

50. Jeigu išperkamosios nuomos sutartis su ridos apskaita, kaip antai nagrinėjama pagrindinėje byloje, patenka į Direktyvos 2008/48 taikymo sritį, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar nacionalinės teisės aktai, kuriuose įtvirtinta teisinė prezumpcija, kad, nepaisant jokio pateiktos informacijos nepakankamumo, pareiga suteikti vartotojui informaciją apie teisę atsisakyti sutarties yra įvykdyta, jeigu sutartyje yra sąlyga, atitinkanti prie šių teisės aktų pridėtą įstatyme nustatytą pavyzdinę sąlygą (toliau – teisėtumo prezumpcija), yra suderinami su tos direktyvos 10 straipsnio 2 dalies p punktu ir 14 straipsnio 1 dalimi. Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat klausia, ar jis turi netaikyti šių teisės aktų, kai mano, kad tai tikslinga.

[12] Žr. BGB 506 straipsnio 2 dalies pirmo sakinio 3 punktą ir 495 straipsnio 1 dalį. Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad ši jurisprudencija grindžiama tuo, kad pagal išperkamosios nuomos sutartį su ridos apskaita išperkamosios nuomos įmokos ir pradinė vertės norma apskaičiuojamos taip, kad išperkamosios nuomos gavėjas sumokėtų visą amortizuotą transporto priemonės vertę. Skirtingai nuo standartinių naudojimo perdavimo sutarčių, apskaičiuojant likutinę vertę atsižvelgiama į nusidėvėjimą, susijusį tik su nuvažiuotų kilometrų skaičiumi, o ne į kitus veiksnius, pavyzdžiui, įprastą naudojimą atitinkantį nusidėvėjimą. Taigi esminis sutarties elementas yra ne transporto priemonės perdavimas naudotis, o to naudojimosi finansavimas.

[13] Byla Nr. VIII ZR 36/20, DE:BGH:2021:240221, juris UVIIIZR36.20.0.

[14] Pagal Direktyvos 2008/48 2 straipsnio 2 dalies d punktą ji netaikoma nuomos ar išperkamosios nuomos sutartims, kai nei pačioje sutartyje, nei atskiroje sutartyje nenustatyta pareigos įsigyti sutarties objektą. Nagrinėjamoje išperkamosios nuomos sutartyje su ridos apskaita tokios pareigos nenustatyta.

[15] Pagal Direktyvos 2011/83 3 straipsnio 3 dalies d punktą ši direktyva netaikoma sutartims dėl finansinių paslaugų.

51. Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas abejoja, ar teisėtumo prezumpcija suderinama su Teisingumo Teismo sprendimu *Kreissparkasse Saarlouis*[16]. Tame sprendime jis, be kita ko, nusprendė, kad, kiek tai susiję su Direktyvos 2008/48 10 straipsnyje nurodyta informacija, jos 10 straipsnio 2 dalies p punktas turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiama kredito sutartis, kurioje yra nuoroda į nacionalinės teisės nuostatą, kurioje savo ruožtu daroma nuoroda į kitas nacionalinės teisės nuostatas[17]. Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas) vienuoliktoji civilinių bylų kolegija nusprendė, jog negali vadovautis šia jurisprudencija, nes, atsižvelgiant į EGBGB 247 straipsnio 6 dalies 2 punkto trečio sakinio tekstą, esmę, tikslą ir prigimtį negalima taikyti aiškinimo, kuris atitiktų Direktyvą 2008/48[18]. Ši kolegija taip pat negalėjo svarstyti galimybės tiesiogiai taikyti šią direktyvą, nes Teisingumo Teismas vartojimo kreditų srityje atmetė galimybę taikyti tokį nacionalinės teisės aiškinimą, kuris būtų beveik *contra legem*, tam, kad būtų laikomasi Sąjungos teisės reikalavimų. Vis dėlto prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad Teisingumo Teismas iki šiol paliko galimybę dėl Direktyvos 2008/48 taikyti Sąjungos teisės viršenybės principą[19].

52. Antra, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, kokia informacija turi būti pateikta vartojimo kredito sutartyse pagal
Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies p, l ir t punktus. Jis klausia, ar tik privalomos informacijos nepateikimas gali užkirsti kelią pradėti skaičiuoti sutarties atsisakymo laikotarpį pagal šios direktyvos 14 straipsnio 1 dalį, ar tokias pat pasekmes sukelia ir tai, kad pateikta informacija yra neišsami arba iš esmės neteisinga.

53. Trečia, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar vartotojo teisė atsisakyti vartojimo kredito sutarties gali būti apribota laiko atžvilgiu dėl BGB 242 straipsnyje įtvirtinto sąžiningumo principo pažeidimo.

54. Ketvirta, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nori išsiaiškinti, ar vartotojo pasinaudojimas teise atsisakyti vartojimo kredito sutarties gali būti laikomas piktnaudžiavimu ir kokiomis sąlygomis jis gali būti tokiu laikomas. Jis pažymi, kad neseniai priimtame sprendime *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas) konstatavo, kad naudojimasis teise atsisakyti sutarties gali būti piktnaudžiavimas, taigi, ir BGB 242 straipsnio pažeidimas, kai vartotojas, remdamasis teisėtumo prezumpcijos, siejamos su įstatyme nustatyta pavyzdine sąlyga, nebuvimu, siekia pasinaudoti formalia teisine padėtimi. Šis teismas teigia, kad šiomis aplinkybėmis gali tekti atsižvelgti į įvairius veiksnius, įskaitant tai, kad vartotojas galėjo manyti, jog įstatyme nustatytos pavyzdinės sąlygos neatitinkanti informacija jo atveju nėra svarbi; kad jis galėjo pirmą kartą iškelti klausimą dėl įstatyme nustatytos pavyzdinės sąlygos neatitikties reikalavimams per kasacinį procesą; kad vartotojas galėjo „pasinaudoti teise atsisakyti sutarties tam, kad galėtų grąžinti transporto priemonę po to, kai gana ilgą laiką ją naudojo pagal paskirtį, manydamas (klaidingai), kad jam nebus taikoma pareiga mokėti kompensaciją“.

[16] 2020 m. kovo 26 d. Sprendimas *Kreissparkasse Saarlouis* (C-66/19, EU:C:2020:242, toliau – Sprendimas *Kreissparkasse Saarlouis*).

[17] Kaip matyti iš šios išvados 44 punkto, pagrindinėje byloje nagrinėjamoje išperkamosios nuomos sutartyje yra tokia nuoroda. Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar, atsižvelgiant į Sprendimą *Kreissparkasse Saarlouis*, turi būti laikoma, kad šioje sutartyje pateikta informacija yra nepakankama, todėl pagal BGB 356b straipsnio 2 dalį, siejamą su jo 492 straipsnio 2 dalimi ir EGBGB 247 straipsnio 6 dalies 2 punkto pirmu sakiniu bei 12 dalies 1 punkto antru sakiniu, sutarties atsisakymo laikotarpis neprasidėjo.

[18] Nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą jį pateikęs teismas pažymi, kad Vokietijoje kai kurie teisės mokslininkai laikosi nuomonės, jog teisėtumo prezumpcija gali būti aiškinama taip, kad ji susijusi tik su nacionalinės teisės, o ne Sąjungos teisės reikalavimų laikymusi.

[19] Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas remiasi 2016 m. balandžio 21 d. Sprendimu *Radlinger ir Radlingerová* (C-377/14, EU:C:2016:283, 76–79 punktai).

55. O jeigu išperkamosios nuomos sutartyje su ridos apskaita, kaip antai nagrinėjamoje šiuo atveju, numatytas finansinių paslaugų teikimas, kaip tai suprantama pagal direktyvas 2002/65 ir 2011/83, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas visų pirma klausia, ar tokia sutartis laikytina „ne prekybai skirtose patalpose sudaryta sutartimi“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2011/83 2 straipsnio 8 punktą[20]. Jis klausia, ar asmens, kuris tik dalyvauja rengiant sutartį, bet neturi įgaliojimų atstovauti prekiautojui siekiant sudaryti šią sutartį, šiuo atveju – prekiautojo automobiliais, verslo patalpos yra to prekiautojo prekybai skirtos patalpos, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2011/83 2 straipsnio 9 punktą. Konkrečiai kyla klausimas, ar tokio asmens dalyvavimą galima prilyginti veikimui „prekiautojo vardu arba jo naudai“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2011/83 2 straipsnio 2 punktą ir atitinkamai pagal BGB 312b straipsnio 1 dalies antrą sakinį ir 312b straipsnio 2 dalį.

56. Antra, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui neaišku, ar nagrinėjamai išperkamosios nuomos sutarčiai su ridos apskaita taikoma Direktyvos 2011/83 16 straipsnio l punkte ir BGB 312g straipsnio 2 dalies 9 punkte nustatyta teisės atsisakyti sutarties išimtis, susijusi su automobilių nuomos paslaugomis. Šiuo klausimu prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, be kita ko, pažymi, kad pagal 2020 m. birželio 18 d. *Oberlandesgericht München* (Miuncheno aukštesnysis apygardos teismas, Vokietija) sprendimą[21] sąvoka „automobilių nuoma“ apima trumpalaikę automobilių nuomą, o ne išperkamosios nuomos sutartis su ridos apskaita.

57. Trečia, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar išperkamosios nuomos sutartis su ridos apskaita, kaip antai nagrinėjama šiuo atveju, gali būti „nuotolinė sutartis“ („nuotolinės prekybos sutartis“), kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2002/65 2 straipsnio a punktą ir Direktyvos 2011/83 2 straipsnio 7 punktą, kai vartotojas asmeniškai bendrauja tik su tarpininku, kuris tik dalyvauja rengiant sutartį ir neturi įgaliojimų atstovauti prekiautojui, siekiant sudaryti sutartį[22]. Jis, be kita ko, pažymi, kad, kaip nurodo *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas), šiose nuostatose įtvirtinta „išimtin[io] [(išskirtinio)] naudoj[imosi] viena arba daugiau nuotolinio ryšio priemonių“ sąlyga nėra tenkinama, kai vartotojas parengiamajame sutarties sudarymo etape asmeniškai bendrauja su trečiąja šalimi, kuri prekiautojo vardu jam teikia informaciją apie šią sutartį.

[20] Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad jeigu išperkamosios nuomos sutartis su ridos apskaita laikoma ne prekybai skirtose patalpose sudaryta sutartimi, išperkamosios nuomos gavėjas turi teisę atsisakyti sutarties pagal BGB 312g straipsnio 1 dalį. Jis pažymi, kad nors Direktyvoje 2011/83 vartotojams nesuteikta teisė atsisakyti finansinių paslaugų sutarčių, BGB 312b straipsnio 1 dalies antro sakinio, susijusio su ne prekybai skirtose patalpose sudarytomis sutartimis, aiškinimas priklauso nuo Direktyvos 2011/83 nuostatų aiškinimo. Jis remiasi 2017 m. spalio 19 d. Sprendimu *Solar Electric Martinique* (C-303/16, EU:C:2017:773, 26 punktas) ir Sprendimu *Kreissparkasse Saarlouis* (29 punktas), kuriuose Teisingumo Teismas konstatavo, kad „kai reglamentuodamas į atitinkamo Sąjungos teisės akto taikymo sritį nepatenkančias situacijas nacionalinės teisės aktų leidėjas priima tokius pačius sprendimus, kokie priimti pagal Sąjungos teisės aktą, egzistuoja tam tikras Sąjungos interesas vienodai aiškinti šio teisės akto nuostatas, siekiant išvengti aiškinimo skirtumų ateityje“.

[21] Byla 32 U 7119/19, DE:OLGMUEN:2020:0618.32U7119.19.0A, BeckRS2020,13248, 39 punktas.

[22] Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas tvirtina, kad jeigu išperkamosios nuomos sutartis su ridos apskaita laikoma nuotolinės prekybos sutartimi, išperkamosios nuomos gavėjas turi teisę atsisakyti sutarties pagal BGB 312g straipsnio 1 dalį.

58. Šiomis aplinkybėmis *Landgericht Ravensburg* (Ravensburgo apygardos teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Dėl [EGBGB] 247 straipsnio 6 dalies 2 punkto trečiame sakinyje ir 12 dalies 1 punkto trečiame sakinyje įtvirtintos prezumpcijos:

a) ar tiek, kiek šiose nuostatose nurodyta, kad Direktyvos [2008/48] 10 straipsnio 2 dalies p punkto reikalavimams prieštaraujančios sutarties sąlygos atitinka EGBGB 247 straipsnio 6 dalies 2 punkto pirmo ir antro sakinių reikalavimus ir EGBGB 247 straipsnio 12 dalies 1 punkto antro sakinio 2 punkto b papunktyje nustatytus reikalavimus, EGBGB 247 straipsnio 6 dalies 2 punkto trečias sakinys ir 12 dalies 1 punkto trečias sakinys yra nesuderinami su Direktyvos [2008/48] 10 straipsnio 2 dalies p punkto ir 14 straipsnio 1 dalies reikalavimais?

Jeigu taip:

b) ar iš Sąjungos teisės, visų pirma iš Direktyvos [2008/48] 10 straipsnio 2 dalies p punkto ir 14 straipsnio 1 dalies, išplaukia, kad EGBGB 247 straipsnio 6 dalies 2 punkto trečias sakinys ir 12 dalies 1 punkto trečias sakinys negali būti taikomi tiek, kiek juose Direktyvos [2008/48] 10 straipsnio 2 dalies p punkto reikalavimams prieštaraujančios sutarties sąlygos pripažįstamos atitinkančiomis EGBGB 247 straipsnio 6 dalies 2 punkto pirmo ir antro sakinių reikalavimus bei EGBGB 247 straipsnio 12 dalies 1 punkto antro sakinio 2 punkto b papunktyje nustatytus reikalavimus?

Jeigu į 1 klausimo b punktą būtų atsakyta neigiamai:

2. Dėl privalomos informacijos pagal Direktyvos [2008/48] 10 straipsnio 2 dalį:

a) ar Direktyvos [2008/48] 10 straipsnio 2 dalies p punktas turi būti aiškinamas taip, kad kredito sutartyje nurodytina palūkanų suma, mokama už dieną, turi būti apskaičiuojama atsižvelgiant į sutartyje nurodytą sutartą kredito palūkanų normą?

b) Ar Direktyvos [2008/48] 10 straipsnio 2 dalies l punktas turi būti aiškinamas taip, kad turi būti nurodyta sudarant kredito sutartį galiojanti, absoliučiu skaičiumi išreikšta palūkanų už pavėluotus mokėjimus norma ar bent galiojanti orientacinė palūkanų norma (šiuo atveju – bazinė palūkanų norma pagal [BGB] 247 straipsnį), kuria remiantis pridėjus tam tikrą palūkanų normą (šiuo atveju – penkis procentinius punktus pagal BGB 288 straipsnio 1 dalies antrą sakinį) apskaičiuojama galiojanti palūkanų už pavėluotus mokėjimus norma, išreikšta absoliučiu skaičiumi, ir ar vartotojui turi būti išaiškinta, kas yra orientacinė palūkanų norma (bazinė palūkanų norma) ir kad ji yra kintama?

c) Ar Direktyvos [2008/48] 10 straipsnio 2 dalies t punktas turi būti aiškinamas taip, kad kredito sutarties tekste turi būti nurodyti pagrindiniai formalūs neteisminio apskundimo ir (arba) žalos atlyginimo mechanizmo reikalavimai?

Jeigu į bent vieną iš pirma pateikto 2 klausimo a–c punktų būtų atsakyta teigiamai:

d) ar Direktyvos [2008/48] 14 straipsnio 1 dalies antro sakinio b punktas turi būti aiškinamas taip, kad sutarties atsisakymo laikotarpis prasideda tik tuomet, kai pateikiama visa ir teisinga informacija, numatyta Direktyvos [2008/48] 10 straipsnio 2 dalyje?

Jeigu ne:

e) kokie kriterijai lemia, kad sutarties atsisakymo laikotarpis prasideda, nepaisant to, kad nebuvo pateikta visa informacija arba buvo pateikta neteisinga informacija?

Jeigu į 1 klausimo a punktą ir (arba) bent vieną iš 2 klausimo a–c punktų būtų atsakyta teigiamai:

3. Dėl Direktyvos [2008/48] 14 straipsnio 1 dalies pirmame sakinyje numatytos teisės atsisakyti sutarties netekimo:

a) ar gali būti prarasta Direktyvos [2008/48] 14 straipsnio 1 dalies pirmame sakinyje numatyta teisė atsisakyti sutarties?

Jeigu taip:

b) ar netekimas – tai teisės atsisakyti sutarties apribojimas laiko atžvilgiu, kuris turi būti nustatytas parlamento priimtame įstatyme?

Jeigu ne:

c) ar teisės netekimas subjektyviu požiūriu siejamas su tuo, kad vartotojas žinojo apie savo tebeturimą teisę atsisakyti sutarties, arba bent jau su tuo, kad jis apie ją nežinojo dėl didelio savo paties aplaidumo?

Jeigu ne:

d) ar galimybė kreditoriui Direktyvos [2008/48] 14 straipsnio 1 dalies antro sakinio b punkte nurodytą informaciją vartotojui pateikti vėliau, taip inicijuojant sutarties atsisakymo laikotarpio pradžią, reiškia, kad negalima taikyti taisyklių, reglamentuojančių teisės atsisakyti sutarties netekimą, pagal sąžiningumo principą?

Jeigu ne:

e) ar tai suderinama su įtvirtintais tarptautinės teisės principais, kurių Vokietijos teismas privalo laikytis pagal *Grundgesetz* (Pagrindinis įstatymas)?

Jeigu taip:

f) kaip teisę taikantis Vokietijos subjektas turėtų išspręsti privalomų tarptautinės teisės reikalavimų ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo reikalavimų koliziją?

4. Dėl prielaidos, kad vartotojo turima Direktyvos [2008/48] 14 straipsnio 1 dalies pirmame sakinyje nustatyta teise atsisakyti sutarties piktnaudžiaujama:

a) ar naudojantis Direktyvos [2008/48] 14 straipsnio 1 dalies pirmame sakinyje nustatyta teise atsisakyti sutarties gali būti ja piktnaudžiaujama?

Jeigu taip:

b) ar prielaida, kad teise atsisakyti sutarties piktnaudžiaujama, yra teisės atsisakyti sutarties ribojimas, kuris turi būti nustatytas parlamento priimtame įstatyme?

Jeigu ne:

c) ar daryti prielaidą dėl piktnaudžiavimo teise atsisakyti sutarties (subjektyviu požiūriu) galima tik tuomet, kai vartotojas žinojo apie savo tebeturimą teisę atsisakyti sutarties arba bent jau kai nežinojo apie ją dėl didelio savo paties aplaidumo?

Jeigu ne:

d) ar kreditoriaus galimybė vėliau pateikti vartotojui informaciją, reikalaujamą pagal Direktyvos [2008/48] 14 straipsnio 1 dalies antro sakinio b punktą, ir taip inicijuoti sutarties atsisakymo laikotarpio pradžią reiškia, kad negalima daryti prielaidos dėl piktnaudžiavimo teise atsisakyti sutarties pagal sąžiningumo principą?

Jeigu ne:

e) ar tai suderinama su įtvirtintais tarptautinės teisės principais, kurių Vokietijos teismas privalo laikytis pagal *Grundgesetz* (Pagrindinis įstatymas)?

Jeigu taip:

f) kaip teisę taikantis Vokietijos subjektas turėtų išspręsti privalomų tarptautinės teisės reikalavimų ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo reikalavimų koliziją?

5. Ar apie dvejus–trejus metus galiojančios motorinių transporto priemonių išperkamosios nuomos sutartys su ridos apskaita, sudarytos naudojant tipinę formą nurodant, kad įprasta teisė nutraukti sutartį netaikoma, pagal kurias vartotojas privalo sudaryti viso kasko transporto priemonės draudimo sutartį, be to, jam tenka pareiga pareikšti trūkumais grindžiamus reikalavimus tretiesiems asmenims (be kita ko, transporto priemonės prekiautojui ir gamintojui) ir praradimo, apgadinimo bei kitokio vertės sumažėjimo rizika, patenka į Direktyvos [2011/83] ir (arba) Direktyvos [2008/48] ir (arba) Direktyvos [2002/65] taikymo sritį? Ar tai yra kredito sutartys, kaip tai suprantama pagal Direktyvos [2008/48] 3 straipsnio c punktą, ir (arba) sutartys dėl finansinių paslaugų, kaip tai suprantama pagal Direktyvos [2011/83] 2 straipsnio 12 punktą ir Direktyvos [2002/65] 2 straipsnio b punktą?

6. Jeigu motorinių transporto priemonių išperkamosios nuomos sutartys su ridos apskaita (kaip antai aprašytos 5 klausime) yra sutartys dėl finansinių paslaugų:

a) ar asmens, kuris sudaro sąlygas sandoriams su vartotojais sudaryti prekiautojo vardu, bet pats neturi įgaliojimų sudaryti atitinkamų sutarčių kaip atstovas, prekybai skirtos patalpos taip pat turi būti laikomos nekilnojamosiomis prekybai skirtomis patalpomis, kaip tai suprantama pagal Direktyvos [2011/83] 2 straipsnio 9 punktą?

Jeigu taip:

b) ar tai taikoma ir tuo atveju, kai asmuo, kuris sudaro sąlygas sutarčiai sudaryti, užsiima komercine veikla kitoje srityje ir (arba) pagal priežiūros teisės aktus ir (arba) civilinę teisę neturi teisės sudaryti finansinių paslaugų sutarčių?

7. Jeigu į 6 klausimo a arba b punktą būtų atsakyta neigiamai:

   ar Direktyvos [2011/83] 16 straipsnio l punktas turi būti aiškinamas taip, kad motorinių transporto priemonių išperkamosios nuomos sutartys su ridos apskaita (aprašytos 5 klausime) patenka į šios išimties taikymo sritį?

8. Jeigu motorinių transporto priemonių išperkamosios nuomos sutartys su ridos apskaita (aprašytos 5 klausime) yra sutartys dėl finansinių paslaugų:

   a) ar nuotolinė (nuotolinės prekybos) sutartis, kaip tai suprantama pagal Direktyvos [2002/65] 2 straipsnio a punktą ir Direktyvos [2011/83] 2 straipsnio 7 punktą, yra ir tuo atveju, kai per derybas dėl sutarties asmeniškai bendraujama tik su asmeniu, kuris prekiautojo vardu sudaro sąlygas sandoriams su vartotojais sudaryti, bet pats neturi įgaliojimų sudaryti atitinkamų sutarčių kaip atstovas?

      Jeigu taip:

   b) ar taip yra ir tuo atveju, kai asmuo, kuris sudaro sąlygas sutarčiai sudaryti, užsiima komercine veikla kitame sektoriuje ir (arba) pagal priežiūros teisės aktus ir (arba) civilinę teisę neturi teisės sudaryti finansinių paslaugų sutarčių?“

B. Byla C-47/21

59. 2017 m. balandžio 12 d. F. F., kaip vartotojas, sudarė su *C. Bank AG* sutartį dėl 15 111,70 EUR paskolos naudotai transporto priemonei, skirtai asmeniškai naudoti, įsigyti.

60. Prekiautojas automobiliais, iš kurio F. F. įsigijo transporto priemonę, veikė kaip *C. Bank* kredito tarpininkas rengiant ir sudarant paskolos sutartį ir naudojo banko pateiktą tipinę sutartį. Pirkimo kaina buvo 14 880 EUR. Atskaičius 2 000 EUR pradinę įmoką, likusi 12 880 EUR suma turėjo būti finansuojama iš paskolos. Šioje paskolos sutartyje numatyta, kad paskola grąžinama sumokant 60 mėnesinių įmokų kartu su nustatyta paskutine įmoka.

61. Joje yra tokia sąlyga [23]:

„Teisė atsisakyti sutarties

Paskolos gavėjas gali atsisakyti sutarties nenurodydamas priežasčių ir per 14 dienų pranešdamas apie tokį atsisakymą. Šis laikotarpis pradedamas skaičiuoti nuo sutarties sudarymo dienos, tačiau tik po to, kai paskolos gavėjas gavo visą privalomą informaciją pagal [BGB] 492 straipsnio 2 dalį (pavyzdžiui, informaciją apie paskolos rūšį, apie grynąją paskolos sumą ir sutarties galiojimo laikotarpį). <…>“

62. Nuosavybės teisė į transporto priemonę buvo perleista *C. Bank*, taip užtikrinant paskolos grąžinimą. Išmokėjus paskolos sumą, F. F. tinkamai mokėjo sutartas mėnesines įmokas. 2020 m. balandžio 1 d. jis atsisakė paskolos sutarties. *C. Bank* šį jo atsisakymą atmetė.

[23] Ši sąlyga atitinka EGBGB 7 priede pateiktą pavyzdinę sąlygą, nurodytą EGBGB 247 straipsnio 6 dalies 2 punkto trečiame sakinyje.

63. Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme pareikštame ieškinyje F. F. reikalauja, kad grąžinus transporto priemonę *C. Bank* jam būtų grąžintos prekiautojui automobiliais sumokėtos mėnesinės įmokos ir pradinė įmoka, t. y. 10 110,11 EUR. Be to, jis prašo pripažinti, kad *C. Bank* vėlavo atsiimti transporto priemonę. F. F. tvirtina, kad jo sutarties atsisakymas galioja, nes sutarties atsisakymo laikotarpis dar neprasidėjo, nes jam nebuvo pateikta pakankamai aiškios informacijos apie teisę atsisakyti sutarties, o pateikta privaloma informacija yra neteisinga.

64. C. Bank prašo atmesti ieškinį kaip nepagrįstą. Jis tvirtina, kad nurodė įstatyme nustatytą pavyzdinę sąlygą ir taip pateikė visą privalomą informaciją, taigi pagal EGBGB 247 straipsnio 6 dalies 2 punkto pirmą ir trečią sakinius turi būti laikoma, kad ši informacija yra teisinga. Vadinasi, F. F. sutarties atsisakė per vėlai. Subsidiariai *C. Bank* teigia, kad F. F. elgesys laikytinas piktnaudžiavimu teisėmis.

65. Pirmiausia prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar nacionalinės teisės nuostatos, kuriose įtvirtinta teisėtumo prezumpcija, suderinamos su Direktyva 2008/48 ir ar jis turi netaikyti šių teisės nuostatų tais atvejais, kai jam tai atrodo tikslinga. Nors *C. Bank* naudojo įstatymuose nustatytą pavyzdinę sąlygą, jis tai darė neteisingai, nes pateikė informaciją ir apie susietąsias sutartis, kurios F. F. neturėjo reikšmės, nes jis tokių sutarčių nesudarė. Kadangi šiuo atveju tenkinami *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas) nustatyti kriterijai, pagal kuriuos nustatoma, ar piktnaudžiaujama teisėmis, F. F. negali tvirtinti, kad netaikoma teisėtumo prezumpcija. Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat nurodo tuos pačius argumentus, kurie išdėstyti šios išvados 50 ir 51 punktuose.

66. Antra, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo išaiškinti, kokia informacija turi būti įtraukta į vartojimo kredito sutartis pagal Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies l, r ir t punktus. Jam kyla klausimas, ar vien dėl to, kad pateikta ne visa arba iš esmės neteisinga informacija, gali prasidėti sutarties atsisakymo laikotarpis, ar ne.

67. Trečia, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar vartotojo teisė atsisakyti vartojimo kredito sutarties gali būti apribota laiko atžvilgiu dėl BGB 242 straipsnyje įtvirtinto sąžiningumo principo pažeidimo.

68. Ketvirta, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar vartotojo naudojimasis teise atsisakyti vartojimo kredito sutarties gali būti laikomas piktnaudžiavimu ir kokiomis sąlygomis jis gali būti tokiu laikomas. Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo argumentai šiuo klausimu pateikti šios išvados 54 punkte.

69. Penkta, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo išaiškinimo dėl vartotojo teisės atgauti sumokėtas mėnesines įmokas tais atvejais, kai kredito sutartis, kurios jis atsisakė, yra susieta su prekių pirkimo-pardavimo sutartimi. *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas) nuomone, nacionalinėje teisėje[24] nustatyta, kad jeigu vartotojas atsisako kredito sutarties, susietos su transporto priemonės pirkimo-pardavimo sutartimi, kredito davėjas[25] gali atsisakyti grąžinti mėnesines įmokas ir atitinkamais atvejais – pradinę įmoką, kol ta transporto priemonė nėra jam grąžinta arba kol vartotojas nėra pateikęs grąžinimo įrodymų. Kiek tai susiję su civiliniu procesu, *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas), pagal analogiją taikydamas BGB 322 straipsnio 2 dalį, mano, kad dėl šio išankstinės restitucijos

[24] BGB 358 straipsnio 4 dalies pirmas sakinys, siejamas su jo 357 straipsnio 4 dalies pirmu sakiniu.

[25] Žr. BGB 358 straipsnio 4 dalies penktą sakinį.

reikalavimo, kai vartotojas pasinaudoja teise atsisakyti sutarties, kredito davėjui pareikštas ieškinys dėl tam tikros sumos sumokėjimo yra pagrįstas tik jeigu vartotojas paprašė kredito davėjo atsiimti transporto priemonę ir taip pateikė „faktinį pasiūlymą“, kaip tai suprantama pagal BGB 294 straipsnį, arba jeigu vartotojas pateikia transporto priemonės grąžinimo kredito davėjui įrodymų.

70. Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla abejonių dėl išankstinės restitucijos reikalavimo ir jo procesinių pasekmių suderinamumo su Direktyvos 2008/48 14 straipsnio 1 dalyje numatytos teisės atsisakyti sutarties veiksmingumu. Teisė atsisakyti sutarties praktiškai būtų labai apribota, jeigu vartotojas turėtų grąžinti transporto priemonę prieš įgydamas teisę pareikšti ieškinį dėl paskolos įmokų grąžinimo. Be to, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nėra įsitikinęs, ar Direktyvos 2008/48 14 straipsnio 1 dalies poveikis yra tiesioginis ir dėl to jis turi netaikyti minėtų nacionalinės teisės nuostatų.

71. Šešta, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kurį sudaro vienas teisėjas, teigia, kad iš *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas) jurisprudencijos matyti, jog pagal nacionalines procesines taisykles vienas teisėjas neturi teisės pateikti Teisingumo Teismui prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagal SESV 267 straipsnį ir tokiu atveju turi perduoti bylą nagrinėti iš kelių teisėjų sudarytam teismui. Jam kyla klausimas, ar šios taisyklės suderinamos su SESV 267 straipsniu, ir, jeigu ne, ar jų reikia netaikyti.

72. Šiomis aplinkybėmis *Landgericht Ravensburg* (Ravensburgo apygardos teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus (1, 3 ir 4 klausimų tekstas yra tapatus byloje C-38/21 pateiktiems klausimams):

„1. <…>

Neatsižvelgiant į atsakymus į 1 klausimo a ir b punktus:

2. Dėl privalomos informacijos pagal Direktyvos [2008/48] 10 straipsnio 2 dalį:

a) (2 klausimo a punktas buvo atsiimtas);

b) dėl Direktyvos [2008/48] 10 straipsnio 2 dalies r punkto:

aa) ar ši nuostata turi būti aiškinama taip, kad kredito sutartyje pateikiama informacija apie išankstinio paskolos grąžinimo atveju mokėtiną kompensaciją turi būti tokia tiksli, kad vartotojas galėtų bent apytikriai apskaičiuoti kompensacijos, kurią privalės sumokėti nutraukdamas sutartį anksčiau nustatyto termino, dydį?

(jeigu į pirma pateiktą klausimą būtų atsakyta teigiamai)

bb) ar Direktyvos [2008/48] 10 straipsnio 2 dalies r punktui ir 14 straipsnio 1 dalies antram sakiniui prieštarauja nacionalinės teisės nuostata, pagal kurią, nepateikus visos informacijos pagal šios direktyvos 10 straipsnio 2 dalies r punktą, sutarties atsisakymo laikotarpis vis tiek prasideda nuo sutarties sudarymo momento, o kredito davėjas tik netenka teisės į kompensaciją kredito išankstinio grąžinimo atveju?

c) Ar Direktyvos [2008/48] 10 straipsnio 2 dalies l punktas turi būti aiškinamas taip, kad turi būti nurodyta sudarant kredito sutartį galiojanti, absoliučiu skaičiumi išreikšta palūkanų už pavėluotus mokėjimus norma arba bent galiojanti orientacinė palūkanų norma (šiuo atveju – bazinė palūkanų norma pagal [BGB] 247 straipsnį), kuria remiantis, pridėjus tam tikrą palūkanų normą (šiuo atveju – penkis procentinius punktus pagal BGB 288 straipsnio 1 dalies antrą sakinį), apskaičiuojama galiojanti palūkanų už pavėluotus mokėjimus norma, išreikšta absoliučiu skaičiumi, ir ar vartotojas turi būti informuotas apie orientacinę palūkanų normą (bazinę palūkanų normą) ir apie tai, kad ji yra kintama?

d) Ar Direktyvos [2008/48] 10 straipsnio 2 dalies t punktas turi būti aiškinamas taip, kad kredito sutarties tekste turi būti nurodyti pagrindiniai formalūs neteisminio apskundimo ir (arba) žalos atlyginimo mechanizmo reikalavimai?

Jeigu bent į vieną iš 2 klausimo a–d punktų būtų atsakyta teigiamai:

e) ar Direktyvos [2008/48] 14 straipsnio 1 dalies antro sakinio b punktas turi būti aiškinamas taip, kad sutarties atsisakymo laikotarpis prasideda tik tuomet, kai buvo pateikta visa ir teisinga informacija, numatyta Direktyvos [2008/48] 10 straipsnio 2 dalyje?

Jeigu ne:

f) kokie pagrindiniai kriterijai lemia, kad sutarties atsisakymo laikotarpis prasideda, nepaisant to, kad nebuvo pateikta visa informacija arba buvo pateikta neteisinga informacija?

Jeigu į 1 klausimo a punktą ir (arba) bent vieną iš 2 klausimo a–d punktų būtų atsakyta teigiamai:

3. <…>

4. <…>

5. Nepaisant to, kaip bus atsakyta į pirmiau pateiktus klausimus:

a) ar su Sąjungos teise, pirmiausia su teise atsisakyti sutarties pagal Direktyvos [2008/48] 14 straipsnio 1 dalies pirmą sakinį, suderinama tai, kad pagal nacionalinę teisę sudarytos kredito sutarties, susietos su pirkimo-pardavimo sutartimi, atveju, kai vartotojas veiksmingai pasinaudoja teise atsisakyti sutarties pagal Direktyvos [2008/48] 14 straipsnio 1 dalį:

aa) vartotojo reikalavimas, kad kredito davėjas grąžintų sumokėtas paskolos įmokas, tampa vykdytinas tik tuomet, kai jis kredito davėjui perdavė įsigytą daiktą arba pateikė įrodymą, kad išsiuntė daiktą kredito davėjui?

bb) vartotojo ieškinys dėl jo sumokėtų paskolos įmokų grąžinimo po to, kai įsigytas daiktas buvo grąžintas, atmestinas kaip nepagrįstas, jei kredito davėjas nepavėlavo priimti įsigyto daikto?

Jeigu ne:

b) ar remiantis Sąjungos teise galima daryti išvadą, kad a punkto aa papunktyje ir (arba) bb papunktyje nurodytos nacionalinės teisės nuostatos yra netaikytinos?

Nepaisant to, kaip bus atsakyta į pirmesnius 1–5 klausimus:

6. Ar *Zivilprozessordnung* (Vokietijos civilinio proceso kodeksas) 348a straipsnio 2 dalies 1 punktas, kiek jis susijęs ir su nutarčių dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimu pagal SESV 267 straipsnio antrą pastraipą, yra nesuderinamas su nacionalinių teismų teise teikti prašymus priimti prejudicinį sprendimą pagal SESV 267 straipsnio antrą pastraipą, todėl neturi būti taikomas priimant nutartis dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą?“

C. Byla C-232/21

73. Daug šiame prašyme priimti prejudicinį sprendimą nurodytų aplinkybių sutampa su byloje C-47/21 nagrinėjamomis aplinkybėmis. 2017 m. birželio 30 d., 2017 m. kovo 28 d., 2019 m. sausio 26 d. ir 2012 m. sausio 31 d. pateikę paskolos paraiškas, atitinkamai CR, AY, ML ir BQ, kaip vartotojai, sudarė su *Volkswagen Bank GmbH* (CR atveju) arba su jo filialu *Audi Bank* paskolos sutartis dėl 21 418,66 EUR, 28 671,25 EUR, 18 972,74 EUR ir 30 208,10 EUR grynųjų sumų. Kiekviena iš šių paskolos sutarčių buvo sudaryta asmeniškai naudoti skirtai naudotai motorinei transporto priemonei įsigyti. CR įsigytos transporto priemonės pardavimo kaina buvo 30 490 EUR, AY – 31 920 EUR, ML – 28 030 EUR, o BQ – 27 750 EUR. CR, AY ir ML sumokėjo pradines įmokas prekiautojams automobiliais, o likusią pirkimo kainos dalį kartu su paskolos draudimu finansavo iš savo atitinkamų paskolų. BQ nemokėjo pradinės įmokos ir visą transporto priemonės pirkimo kainą kartu su gyvybės ir sveikatos draudimu sumokėjo iš paskolos.

74. Paskolos sutartyse yra sąlyga, tapati arba labai panaši į nurodytąją šios išvados 61 punkte.

75. Prekiautojai automobiliais, iš kurių buvo nupirktos transporto priemonės, veikė kaip bankų kredito tarpininkai, kiek tai susiję su paskolos sutarčių rengimu ir sudarymu, ir naudojo šių bankų pateiktą tipinę sutartį. Paskolos turėjo būti grąžintos sumokant 48 (CR ir AY atveju), 36 (ML atveju) ir 60 (BQ atveju) mėnesinių įmokų. Be to, CR, AY, ML ir BQ turėjo sumokėti nustatytą paskutinę įmoką.

76. Išmokėjus paskolas, CR, AY, ML ir BQ tinkamai mokėjo sutartas mėnesines įmokas. Vis dėlto atitinkamai 2019 m. kovo 31 d., 2019 m. birželio 13 d., 2019 m. rugsėjo 16 d. ir 2020 m. rugsėjo 20 d. kiekvienas iš jų atsisakė paskolos sutarties. CR, ML ir BQ pasisiūlė grąžinti transporto priemonę į banko registruotą buveinę, jeigu jiems tuo pat metu bus grąžintos sumokėtos įmokos. BQ grąžino visą paskolą. *Volkswagen Bank* ir *Audi Bank* visus šiuos bandymus atsisakyti sutarties atmetė.

77. CR, AY, ML ir BQ pareiškė ieškinius *Volkswagen Bank* ir *Audi Bank* prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme. Kadangi jiems nebuvo tinkamai suteikta informacija apie teisę atsisakyti sutarties, taip pat kita privaloma informacija, jie tvirtina, kad tomis dienomis, kai atsisakė atitinkamų paskolos sutarčių, sutarčių atsisakymo laikotarpis nebuvo prasidėjęs. CR, be kita ko, teigia, kad jo sumokėtos mėnesinės įmokos kartu su prekiautojui sumokėta pradine įmoka turi būti grąžintos tuo pat metu, kai jis grąžins transporto priemonę, arba (nepatenkinus šio reikalavimo) po to, kai jis ją grąžins. Be to, jis prašo pripažinti, kad neprivalo mokėti palūkanų už pagrindinę paskolos sumą arba su ja susijusių įmokų nuo sutarties atsisakymo dienos ir kad bankas vėlavo atsiimti transporto priemonę. ML reikalavimai iš esmės tapatūs CR reikalavimams. AY visų

pirma prašo pripažinti, kad jis nuo sutarties atsisakymo dienos nebeprivalo mokėti palūkanų už paskolą arba pagrindinės jos sumos. BQ iš esmės prašo grąžinti sumokėtas mėnesines įmokas ir pripažinti, kad bankas vėlavo atsiimti transporto priemonę.

78. *Volkswagen Bank* ir *Audi Bank* visų pirma tvirtina, kad ieškiniai turi būti atmesti kaip nepagrįsi. Jie teigia, kad naudodami įstatyme nustatytą pavyzdinę sąlygą suteikė visą privalomą informaciją CR, AY, ML ir BQ, taigi 14 dienų sutarties atsisakymo laikotarpis baigėsi. Kiek tai susiję su CR ir AY, jie subsidiariai tvirtina, kad teisė atsisakyti sutarties yra ribojama laiko atžvilgiu ir kad jie teisėtai rėmėsi tuo, kad šie vartotojai nebepasinaudos teise atsisakyti sutarties po to, kai naudojosi transporto priemonėmis ir periodiškai mokėjo mėnesines įmokas. Dėl ML ir BQ jie taip pat teigia, kad nepavėlavo atsiimti transporto priemonių, nes šie vartotojai jiems nepateikė faktinio pasiūlymo, kaip tai suprantama pagal BGB 294 straipsnį.

79. Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad, kaip nurodo *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas), teisės atsisakyti sutarties netekimo ir piktnaudžiavimo šia teise klausimai turi būti nagrinėjami visų pirma dėl sutarčių, kurias šalys jau visiškai įvykdė.

80. Šiomis aplinkybėmis, remdamasis argumentais, iš esmės panašiais į pateiktus šios išvados 65–71 punktuose, *Landgericht Ravensburg* (Ravensburgo apygardos teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos klausimus (1, 3 ir 4–6 klausimų tekstas beveik tapatus byloje C-47/21 pateiktų klausimų tekstui):

„1. <…>

2. Dėl privalomos informacijos pagal Direktyvos [2008/48] 10 straipsnio 2 dalį:

   a) ar Direktyvos [2008/48] 10 straipsnio 2 dalies p punktas turi būti aiškinamas taip, kad kredito sutartyje nurodytina palūkanų suma, mokama už dieną, turi būti apskaičiuojama atsižvelgiant į sutartyje nurodytą sutartą kredito palūkanų normą?

   b) <…>

   Jeigu bent į vieną iš 2 klausimo a arba b punktų būtų atsakyta teigiamai:

   c) ar Direktyvos [2008/48] 14 straipsnio 1 dalies antro sakinio b punktas turi būti aiškinamas taip, kad sutarties atsisakymo laikotarpis prasideda tik tuomet, kai buvo pateikta visa ir teisinga informacija, numatyta Direktyvos [2008/48] 10 straipsnio 2 dalyje?

   Jeigu ne:

   d) kokie pagrindiniai kriterijai lemia, kad sutarties atsisakymo laikotarpis prasideda, nepaisant to, kad nebuvo pateikta visa informacija arba buvo pateikta neteisinga informacija?

   Jeigu į 1 klausimo a punktą ir (arba) vieną iš 2 klausimo a ir b punktų būtų atsakyta teigiamai:

3. Dėl Direktyvos [2008/48] 14 straipsnio 1 dalies pirmame sakinyje nustatytos teisės atsisakyti sutarties netekimo:

   a) <…>

   b) <…>

c) <…> Ar tai taikoma ir pasibaigusių sutarčių atveju?

d) <…> Ar tai taikoma ir pasibaigusių sutarčių atveju?

e) <…>

f) <…>

4. Dėl prielaidos, kad vartotojo turima Direktyvos [2008/48] 14 straipsnio 1 dalies pirmame sakinyje nustatyta teise atsisakyti sutarties piktnaudžiaujama:

a) <…>

b) <…>

c) <…> Ar tai taikoma ir pasibaigusių sutarčių atveju?

d) <…> Ar tai taikoma ir pasibaigusių sutarčių atveju?

e) <…>

f) <…>

5. <…>

6. <…>“

IV. Procesas Teisingumo Teisme

81. 2021 m. balandžio 22 d. sprendimu Teisingumo Teismo pirmininkas sujungė bylas C-38/21 ir C-47/21, kad būtų bendrai vykdoma rašytinė ir žodinė proceso dalys ir priimtas sprendimas.

82. 2021 m. rugpjūčio 3 d. nutartimi prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas atsiėmė 2 klausimo a dalį byloje C-47/21, nes ginčas vienoje iš dviejų pagrindinių bylų buvo išspręstas taikiai.

83. 2021 m. rugpjūčio 24 d. prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas byloje C-38/21 priėmė nutartį dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą – jis nutarė papildyti savo pradinį prašymą ir pateikti papildomus prejudicinius klausimus.

84. 2022 m. gegužės 31 d. sprendimu Teisingumo Teismas sujungė bylą C-232/21 ir sujungtas bylas C-38/21 ir C-47/21, kad būtų bendrai vykdoma žodinė proceso dalis ir priimtas sprendimas.

85. *BMW Bank*, *C. Bank*, *Volkswagen Bank*, *Audi Bank*, Vokietijos vyriausybė ir Europos Komisija pateikė rašytines pastabas. Tos pačios šalys ir CR raštu atsakė į 2022 m. gegužės 31 d. Teisingumo Teismo pateiktą klausimą.

86. Per 2022 m. rugsėjo 7 d. posėdį CR, *BMW Bank*, *C. Bank*, *Volkswagen Bank*, *Audi Bank*, Vokietijos vyriausybė ir Komisija pateikė žodinius argumentus ir atsakė į Teisingumo Teismo klausimus.

V. Analizė

87. Teisingumo Teismas prašo šioje išvadoje išnagrinėti šiuos klausimus:

– pirmąjį klausimą bylose C-38/21, C-47/21 ir C-232/21,

– antrąjį klausimą bylose C-38/21, C-47/21 ir C-232/21 tiek, kiek jis susijęs su sutarties atsisakymo laikotarpio pradžia, kai vartotojui pateikiama ne visa arba iš esmės neteisinga informacija,

– ketvirtąjį klausimą bylose C-38/21, C-47/21 ir C-232/21 tiek, kiek jame, atsižvelgiant į vartotojo elgesį po to, kai jis atsisakė sutarties, kalbama apie galimybę remtis piktnaudžiavimo teisėmis doktrina siekiant apriboti naudojimąsi teise atsisakyti sutarties, ir ar esant šioms aplinkybėms svarbu tai, kad šalys visiškai įvykdė sutartį,

– penktąjį klausimą bylose C-47/21 ir C-232/21,

– penktąjį, šeštąjį ir septintąjį klausimus byloje C-38/21.

88. Siekdamas pateikti naudingą atsakymą prašymus priimti prejudicinį spendimą pateikusiam teismui taip pat pasiūlysiu atsakymą į aštuntąjį klausimą byloje C-38/21.

89. Mano pateikta šių klausimų analizė susideda iš dviejų dalių. Pirmiausia išnagrinėsiu prašymą priimti prejudicinį sprendimą byloje C-38/21, pradėdamas nuo 5 klausimo dėl išperkamosios nuomos sutarties su ridos apskaita pobūdžio. Atsakymas į šį klausimą lems, į kuriuos kitus klausimus reikia atsakyti. Paskui išnagrinėsiu prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimus, pateiktus bylose C-47/21 ir C-232/21.

A. Byla C-38/21

1. Dėl penktojo klausimo byloje C-38/21

90. Šį klausimą prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas užduoda iš esmės siekdamas išsiaiškinti, ar motorinės transporto priemonės išperkamosios nuomos sutartis su ridos apskaita, kaip antai nurodyta jo nagrinėjamame ieškinyje, patenka į Direktyvos 2002/65, Direktyvos 2008/48 arba Direktyvos 2011/83 taikymo sritį.

91. Remiantis prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo, *BMW Bank* ir Vokietijos vyriausybės pateiktu aprašymu, tokios sutarties tikslas – už mėnesinę įmoką suteikti išperkamosios nuomos gavėjui motorinę transporto priemonę dvejų–trejų metų laikotarpiui, nustatant didžiausią kilometrų, kuriuos jis gali nuvažiuoti, skaičių. Jeigu pasibaigus šiam laikotarpiui nuvažiuotų kilometrų skaičius viršija sutartąjį, išperkamosios nuomos gavėjas moka išperkamosios nuomos davėjui kompensaciją. O jeigu nuvažiuotų kilometrų skaičius yra mažesnis už sutartą, išperkamosios nuomos gavėjas iš išperkamosios nuomos davėjo gauna kompensaciją. Išperkamosios nuomos gavėjui tenka transporto priemonės praradimo, apgadinimo ir kitokio vertės sumažėjimo rizika visą sutarties galiojimo laikotarpį, todėl jis privalo sudaryti viso kasko transporto priemonės draudimo sutartį. Be to, išperkamosios nuomos gavėjui tenka pareiga pareikšti trūkumais grindžiamus reikalavimus tretiesiems asmenims, visų pirma prekiautojui automobiliais ir gamintojui. Nei išperkamosios nuomos sutartyje su ridos apskaita,

nei kokioje nors atskiroje sutartyje nenustatyta išperkamosios nuomos gavėjo pareigos įsigyti transporto priemonę. Galiausiai išperkamosios nuomos gavėjas neprisiima jokios likutinės vertės garantijos pasibaigus sutarčiai; jis privalo kompensuoti vertės sumažėjimą tik tuo atveju, jeigu grąžinus transporto priemonę paaiškėja, kad jos būklė neatitinka jos amžiaus arba kad buvo viršytas didžiausias sutartyje nustatytas kilometrų skaičius.

92. Siūlau penktąjį klausimą byloje C-38/21 nagrinėti trimis etapais. Pirma, man atrodo akivaizdu, kad pirma aprašyta motorinės transporto priemonės išperkamosios nuomos sutartis su ridos apskaita nepatenka į Direktyvos 2008/48 taikymo sritį [26]. Direktyvos 2008/48 2 straipsnio 1 dalis apima „kredito sutartis“, kaip ši sąvoka apibrėžta jos 3 straipsnio c punkte. Iš 2 straipsnio 2 dalies d punkto matyti, kad Direktyva 2008/48 taikoma išperkamosios nuomos sutartims tik tada, kai jose pačiose arba atskiroje sutartyje numatyta išperkamosios nuomos gavėjo pareiga įsigyti sutarties objektą [27]. Taigi tik esant šioms aiškiai apibrėžtoms aplinkybėms išperkamosios nuomos sutartys gali būti laikomos kredito sutartimis, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2008/48. Iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje C-38/21 matyti, kad nei išperkamosios nuomos sutartyje su ridos apskaita, nei atskiroje sutartyje nenumatyta pareigos įsigyti aptariamą motorinę transporto priemonę.

93. Nesutinku su prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo argumentu, kad Direktyvos 2008/48 nuostatas galima taikyti pagal analogiją, nes išperkamosios nuomos sutartys su ridos apskaita paprastai sudaromos taip, kad per visą išperkamosios nuomos laikotarpį būtų visiškai amortizuojamas naudojimasis transporto priemone. Šią išvadą darau dėl paprastos priežasties: Direktyvoje 2008/48 nedviprasmiškai nurodyta, kad į jos taikymo sritį nepatenka išperkamosios nuomos sutartys, kuriose nenustatyta pareigos įsigyti sutarties objektą [28]. Bet kuriuo atveju, kaip teisingai pažymi *BMW Bank* ir Vokietijos vyriausybė, šiuo atveju nėra jokios teisės spragos, galinčios pateisinti skirtingų taisyklių taikymą pagal analogiją.

94. Antra, kiek tai susiję su Direktyvos 2002/65 taikymu, jos 1 straipsnio 1 dalyje apibūdintas jos tikslas – suderinti valstybių narių įstatymus ir kitus teisės aktus, susijusius su nuotoline prekyba vartotojams skirtomis finansinėmis paslaugomis [29]. Direktyvos 2002/65 2 straipsnio b punkte sąvoka „finansinė paslauga“ apibrėžta kaip „bet kokia bankinio, kreditinio, draudimo, asmeninės pensijos, investicinio ar mokamojo pobūdžio paslauga“ [30].

95. Pritariu Vokietijos vyriausybės nuomonei, kad tokia išperkamosios nuomos sutartis su ridos apskaita, kokia nagrinėjama šiuo atveju, sudaryta ne dėl „bankinio <…> pobūdžio paslaugos“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2002/65 2 straipsnio b punktą. Tokias sutartis, kokia nagrinėjama šiuo atveju, beveik išimtinai siūlo bankai, priklausantys motorinių transporto priemonių gamintojams, kaip nagrinėjamu atveju, arba įmonės, kurių specializacija – motorinių transporto priemonių išperkamoji nuoma, pavyzdžiui, automobilių nuomos bendrovės. Nors tai turi patikrinti prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, išperkamosios nuomos sutartys su ridos apskaita nėra didžiųjų bankų įprasta veiklos sritis. To, kad bankas yra motorinės

[26] Šiai nuomonei pritaria visos byloje C-38/21 pastabas pateikusios šalys, taip pat *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas).

[27] Laikoma, kad tokia pareiga yra, jeigu kredito davėjas vienašališkai taip nusprendžia. Byloje C-38/21 *BMW Bank* teigia, kad negalėjo priimto tokio vienašalio sprendimo. Tai turi nustatyti prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

[28] Šiuo klausimu pagal analogiją žr. 2019 m. rugsėjo 18 d. Sprendimą *Riel* (C-47/18, EU:C:2019:754, 43 punktas).

[29] Direktyvos 2002/65 14 konstatuojamojoje dalyje taip pat nurodyta, kad ši direktyva „taikoma visoms finansinėms paslaugoms, kurias galima teikti nuotoliniu būdu“.

[30] Ši apibrėžtis sutampa su pateikta Direktyvos 2011/83 2 straipsnio 12 punkte, o tos direktyvos 3 straipsnio 3 dalies d punkte nustatyta, kad ji netaikoma sutartims dėl finansinių paslaugų.

transporto priemonės išperkamosios nuomos sutarties su ridos apskaita šalis, savaime nepakanka tam, kad jo teikiamą paslaugą būtų galima laikyti „bankinio pobūdžio paslauga“. Kaip paaiškinta toliau, tam būtina, kad aptariama sutartis atliktų finansavimo funkciją.

96. Veikiau reikia išsiaiškinti, ar gali būti laikoma, kad tokia išperkamosios nuomos sutartis sudaryta dėl „kreditinio <…> pobūdžio paslaugos“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2002/65 2 straipsnio b punktą. Kadangi šioje direktyvoje neapibrėžta „kredito“ sąvoka, gali kilti mintis, kad norint ją išaiškinti reikia remtis Direktyvos 2008/48 3 straipsnio c punkte pateikta sąvokos „kredito sutartis“ apibrėžtimi. Laikantis tokio požiūrio, išperkamosios nuomos sutartys, kuriose nenumatyta pareigos pirkti sutarties objektą, nėra susijusios su „kreditinio pobūdžio paslauga“, nes, kaip paaiškinta šios išvados 92 punkte, jos nėra kredito sutartys, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2008/48. Man atrodo, kad toks sprendimas yra šiek tiek dirbtinis, nes negalima atmesti galimybės, kad įstatymų leidėjas, priimdamas Direktyvą 2002/65, kredito sąvoką aiškino plačiau nei vėliau Direktyvoje 2008/48.

97. Pritariu šalių, pateikusių pastabas byloje C-38/21, nuomonei, kad atsakymas į šį klausimą priklauso nuo to, koks bus nustatytas pagrindinis motorinės transporto priemonės išperkamosios nuomos sutarties su ridos apskaita, kurioje nenumatyta pareigos įsigyti šią motorinę transporto priemonę, tikslas. Mano nuomone, tik jeigu ši sutartis iš esmės atlieka finansavimo funkciją, gali būti laikoma, kad ji susijusi su finansine paslauga ir atitinkamai patenka į Direktyvos 2002/65 taikymo sritį.

98. Pritariu *BMW Bank* ir Vokietijos vyriausybės pateiktai analizei, pagal kurią pagrindinis tokios sutarties tikslas – suteikti vartotojui galimybę naudotis pasirinkta transporto priemone tam tikrą laikotarpį už mėnesinį mokestį.

99. Iš tiesų, kaip teigia Komisija, pagal išperkamosios nuomos sutartį vartotojas gauna finansinę pagalbą, kad galėtų lengviau naudotis prekėmis arba turtu. Išperkamosios nuomos sutartis pakeičia šio naudojimosi finansavimą, kuriuo vartotojas turi pasirūpinti kitais atvejais. Kaip taip pat šiek tiek dviprasmiškai teigia Komisija, tokia sutartis yra „naudojimosi transporto priemone finansavimo“ priemonė.

100. Mano nuomone, tokia išperkamosios nuomos sutartis su ridos apskaita, kokia nagrinėjama pagrindinėje byloje, vartotojui iš esmės neatlieka finansavimo funkcijos ta prasme, kad leidžia jam įsigyti transporto priemonę atidedant mokėjimą. Išperkamosios nuomos davėjas nesuteikia vartotojui kapitalo šiam tikslui. Jis įsigyja transporto priemonę ir yra jos savininkas išperkamosios nuomos sutarties su ridos apskaita galiojimo metu ir jai pasibaigus, nors transporto priemonę išsirinko vartotojas. Vartotojas nėra atsakingas už visų sąnaudų, kurias išperkamosios nuomos davėjas patyrė įsigydamas transporto priemonę, amortizavimą, o pagal šią sutartį mokamos įmokos nebūtinai kompensuoja šias sąnaudas. Išperkamosios nuomos davėjui taip pat tenka rizika, susijusi su transporto priemonės likutine verte pasibaigus sutarties terminui. Kaip teisingai pažymi Vokietijos vyriausybė, išperkamosios nuomos sutartyje numatyta kompensacija už transporto priemonės perteklinį arba nepakankamą naudojimą negarantuoja išperkamosios nuomos davėjui konkrečios likutinės vertės arba tos transporto priemonės naudojimo visiškos amortizacijos.

101. Komisija taip pat pažymi, kad pagal tokią sutartį vartotojas prisiima teises ir pareigas, kurios paprastai tenka transporto priemonės savininkui, įskaitant atsakomybę už draudimo įmokas, techninės priežiūros išlaidas ir mokesčius bei apgadinimo arba praradimo riziką. Vartotojas taip pat privalo pareikšti su trūkumais susijusius reikalavimus tretiesiems asmenims. Vis dėlto šios

teisės ir pareigos galioja visą išperkamosios nuomos sutartyje numatytą transporto priemonės naudojimo laikotarpį ir yra susijusios tik su dėl tokio naudojimo, už kurį galiausiai atsakingas vartotojas, kylančia rizika.

102. Taigi manau, kad motorinės transporto priemonės išperkamosios nuomos sutartis su ridos apskaita, kurioje nenumatyta pareigos įsigyti sutarties objektą, nepatenka į Direktyvos 2002/65 taikymo sritį [31].

103. Trečia, manau, kad tokia sutartis pagal pobūdį yra paslaugų sutartis, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2011/83, kuri taikoma „prekiautojo ir vartotojo sudaromoms sutartims“ [32]. Direktyvoje 2011/83 sąvoka „paslaugų sutartis“ apibrėžta kaip bet kokia sutartis, išskyrus pirkimo-pardavimo sutartį, kaip tai suprantama pagal jos 2 straipsnio 5 punktą [33], pagal kurią prekiautojas suteikia ar įsipareigoja suteikti paslaugą vartotojui, o vartotojas sumoka arba įsipareigoja sumokėti už ją kainą [34]. Tokios sutartys akivaizdžiai apima sutartis, kaip antai nagrinėjamą byloje C-38/21, pagal kurias prekiautojas už užmokestį perleidžia vartotojui teisę naudotis motorine transporto priemone nustatytą laikotarpį [35].

104. Dėl išsamumo norėčiau pridurti, kad mano atlikta analizė leidžia daryti išvadą, jog nagrinėjama išperkamosios nuomos sutartimi su ridos apskaita vienu metu nesiekiama tikslo finansuoti ir perleisti teisę naudotis transporto priemone. Taigi nesutinku su Komisijos požiūriu, pagal kurį Direktyva 2002/65 ir Direktyva 2011/83 taikomos lygiagrečiai. Šis požiūris neatitinka dviejų aplinkybių. Kiekvienos direktyvos taikymo sritis tiksliai apibrėžta. Yra viena ir nedaloma sutartis, pagal kurią vartotojas naudojasi transporto priemone už tam tikrą mokestį. Taigi vienalaikis kelių direktyvų taikymas šiai sutarčiai pakenktų teisiniam saugumui ir tikslui užtikrinti aukštą vartotojų apsaugos lygį.

105. Šiomis aplinkybėmis siūlau Teisingumo Teismui į 5 klausimą byloje C-38/21 atsakyti taip, kad apie dvejų–trejų metų trukmės motorinių transporto priemonių išperkamosios nuomos sutartys su ridos apskaita, sudaromos naudojant tipinę formą, kurioje nenumatyta teisės įprastai nutraukti sutartį, kuriose nei pačiose, nei atskiroje sutartyje nenumatyta vartotojo pareigos įsigyti sutarties objektą ir laikoma, kad tokia pareiga yra, jeigu išperkamosios nuomos davėjas vienašališkai taip nusprendžia, ir pagal kurias vartotojas turi sudaryti viso kasko transporto priemonės draudimo sutartį, turi reikšti trūkumais grindžiamus reikalavimus tretiesiems asmenims (visų pirma prekiautojui transporto priemonėmis ir gamintojui) ir prisiima praradimo, apgadinimo ir kitokio vertės sumažėjimo riziką, patenka į Direktyvos 2011/83 taikymo sritį. Jos nėra nei kredito sutartys, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2008/48 3 straipsnio c punktą, nei sutartys dėl finansinių paslaugų, kaip tai suprantama pagal
Direktyvos 2011/83 2 straipsnio 12 punktą ir Direktyvos 2002/65 2 straipsnio b punktą.

[31] Per žodinį bylos nagrinėjimą Komisija šiek tiek dvejodama sutiko su tuo, kad nagrinėjama išperkamosios nuomos sutartis su ridos apskaita patenka į šios direktyvos taikymo sritį.

[32] Direktyvos 2011/83 3 straipsnio 1 dalis. Pagal šios direktyvos 3 straipsnio 3 dalies d punktą ji netaikoma sutartims dėl finansinių paslaugų.

[33] Direktyvos 2011/83 2 straipsnio 5 punkte sąvoka „pirkimo-pardavimo sutartis“ apibrėžta kaip „sutartis, pagal kurią prekiautojas perduoda ar įsipareigoja perduoti prekių nuosavybės teises vartotojui, o vartotojas sumoka arba įsipareigoja sumokėti už jas kainą, įskaitant sutartis, kurių dalykas gali būti ir prekės, ir paslaugos“.

[34] 2022 m. kovo 31 d. Sprendimas *CTS Eventim* (C-96/21, EU:C:2022:238, 31 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Iš Direktyvos 2011/83 2 straipsnio 6 punkto matyti, kad sąvoka „paslaugų sutartis“ turi būti suprantama kaip apimanti visas sutartis, kurios nepatenka į sąvoką „pirkimo-pardavimo sutartis“ (2020 m. kovo 12 d. Sprendimas *Verbraucherzentrale Berlin*, C-583/18, EU:C:2020:199, 22 punktas).

[35] Kaip nurodyta šios išvados 100 punkte, pagal nagrinėjamą išperkamosios nuomos sutartį su ridos apskaita nuosavybės teisė į prekę neperleista. Bankas lieka transporto priemonės savininkas sutarties galiojimo laikotarpiu ir jam pasibaigus.

2. Dėl šeštojo klausimo byloje C-38/21

106. Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas šį klausimą iš esmės užduoda tam, kad išsiaiškintų, ar, atsižvelgiant į šios išvados 42 punkte aprašytas nagrinėjamos išperkamosios nuomos sutarties su ridos apskaita sudarymo aplinkybes, ši sutartis turi būti laikoma „ne prekybai skirtose patalpose sudaryta sutartimi“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2011/83 2 straipsnio 8 dalį. Konkrečiai jis norėtų sužinoti, ar prekiautojo automobiliais patalpos, kuriose vartotojas pateikia transporto priemonės išperkamosios nuomos paraišką, turi būti laikomos prekiautojo „prekybai skirtomis patalpomis“, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 2 straipsnio 9 punktą, kai prekiautojas tik dalyvauja rengiant sutartį, bet neturi įgaliojimų jos sudaryti.

107. Direktyvos 2011/83 2 straipsnio 8 punkto a papunktyje sąvoka „ne prekybai skirtose patalpose sudaryta sutartis“ apibrėžta kaip prekiautojo ir vartotojo sutartis, „sudaryta vietoje, kuri nėra prekybai skirtos prekiautojo patalpos, fiziškai kartu dalyvaujant prekiautojui ir vartotojui“. Pagal šios direktyvos 2 straipsnio 9 punkto a papunktį „prekybai skirtos patalpos“ – tai „nekilnojamosios mažmeninės prekybos patalpos, kuriose prekiautojas nuolat vykdo savo veiklą“.

108. Iš Direktyvos 2011/83 22 konstatuojamosios dalies matyti, kad sąvoka „prekybai skirtos patalpos“ turi būti suprantama plačiai ir kad jomis turi būti laikomos patalpos, priklausančios asmenims, kurie veikia prekiautojo vardu ar jo naudai, kaip apibrėžta šioje direktyvoje. Direktyvos 2011/83 2 straipsnio 2 punkte sąvoka „prekiautojas“ apibrėžta kaip kiekvienas fizinis arba juridinis asmuo, veikiantis pagal sutartis, kurioms taikoma ši direktyva, siekdamas tikslų, susijusių su jo prekyba, verslu, amatu arba profesija, įskaitant kiekvieną kitą asmenį, veikiantį prekiautojo vardu arba jo naudai.

109. Iš to, kas išdėstyta pirma, galima daryti išvadą, kad lemiamas kriterijus, į kurį atsižvelgiant nustatoma, ar asmens, veikiančio kaip tarpininkas, šiuo atveju – prekiautojo automobiliais, verslo patalpos gali būti laikomos prekiautojo „prekybai skirtomis patalpomis“, yra tai, ar tas asmuo veikia prekiautojo vardu arba jo naudai.

110. Kaip nurodyta Direktyvos 2011/83 16 konstatuojamojoje dalyje, ja nesiekiama daryti poveikio nacionalinės teisės aktams dėl teisinio atstovavimo, pavyzdžiui, taisyklėms, susijusioms su asmeniu, kuris veikia prekiautojo vardu ar jo naudai. Vadinasi, siekdamas atsakyti į šį klausimą, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgdamas į nacionalinę teisę, turi įvertinti teisinius santykius, šiuo atveju susiklosčiusius tarp prekiautojo automobiliais ir banko, ir nustatyti, ar atsižvelgiant į šiuos santykius galima daryti išvadą, kad pirmasis veikė antrojo vardu arba jo naudai.

111. Nors tai yra nacionalinės teisės klausimas, Direktyvoje 2011/83 pateikta tam tikros informacijos apie tai, kaip reikėtų jį spręsti. Nors šiuo klausimu Direktyvos 2011/83 2 straipsnio 8 punkto a papunktyje kalbama apie sutarties „sudarymą“, man atrodo, jog tam, kad tarpininko patalpos būtų laikomos prekiautojo „prekybai skirtomis patalpomis“, nebūtina, kad tarpininkui būtų duota specialių nurodymų dėl sutarties sudarymo su vartotoju.

112. Taigi tam, kad tarpininko patalpos būtų laikomos prekiautojo prekybai skirtomis patalpomis, pakanka, kad tarpininkas dalyvautų derybų dėl sutarties sudarymo etape, jeigu toks dalyvavimas yra pakankamai reikšmingas, ir dalyvaudamas tarpininkas privalo pateikti vartotojui informaciją, apie kurią kalbama Direktyvos 2011/83 5 straipsnyje.

113. Galiausiai atrodo, kad Direktyvos 2011/83 21 konstatuojamojoje dalyje nurodytas „ne prekybai skirtose patalpose sudarytas sutartis“ reglamentuojančių nuostatų tikslas, kurį lemia tai, kad vartotojui, esančiam ne prekiautojo prekybai skirtose patalpose, gali būti daromas potencialus psichologinis spaudimas arba vartotojas gali susidurti su netikėtumais, nepaisant to, ar jis prekiautoją kvietė, ar ne [36]. Akivaizdu, kad šiomis nuostatomis nesiekiama apsaugoti vartotojų, kurie spontaniškai lankosi patalpose, kur gali tikėtis, kad prekiautojo bus įkalbinėjami sudaryti sutartis. Taigi nesu įsitikinęs, kad vartotojas, norintis įsigyti transporto priemonę, nustemba, kai apsilankęs su banku, siūlančiu išperkamosios nuomos sutartis, susijusio prekiautojo automobiliais patalpose gauna pasiūlymų sudaryti tokio pobūdžio sutartį.

114. Šiomis aplinkybėmis siūlau Teisingumo Teismui į šeštąjį klausimą byloje C-38/21 atsakyti, kad Direktyvos 2011/83 2 straipsnio 9 punktas turi būti aiškinamas taip, kad asmens, veikiančio prekiautojo, kaip ši sąvoka apibrėžta šios direktyvos 2 straipsnio 2 punkte, vardu arba jo naudai, prekybai skirtos patalpos turi būti laikomos šio prekiautojo „prekybai skirtomis patalpomis“. Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi įvertinti, ar esant konkrečioms šios bylos aplinkybėms ir pagal nacionalinę teisę tarpininkas veikė prekiautojo vardu arba jo naudai, siekdamas, kad būtų deramasi dėl išperkamosios nuomos sutarties su ridos apskaita arba kad ji būtų sudaryta.

3. Dėl septintojo klausimo byloje C-38/21

115. Šį klausimą prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas užduoda tam, kad išsiaiškintų, ar Direktyvos 2011/83 16 straipsnio l punkte numatyta teisės atsisakyti sutarties išimtis taikoma tokiai išperkamosios nuomos sutarčiai su ridos apskaita, kokia nagrinėjama pagrindinėje byloje.

116. Direktyvos 2011/83 9–15 straipsniuose vartotojui suteikta teisė atsisakyti nuotolinės prekybos sutarties arba ne prekybai skirtose patalpose sudarytos sutarties, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 2 straipsnio atitinkamai 7 ir 8 punktus, ir nustatytos naudojimosi šia teise sąlygos ir tvarka. Direktyvos 2011/83 16 straipsnyje nustatytos teisės atsisakyti sutarties išimtys, be kita ko, taikomos automobilių nuomos paslaugų teikimo sutartims, kuriose nustatyta konkreti paslaugų teikimo data ar laikotarpis. Ši nuostata turi būti aiškinama siaurai, nes ja nukrypstama nuo Sąjungos teisės normų, kuriomis siekiama apsaugoti vartotojus [37].

117. Pirma, dėl klausimo, ar išperkamosios nuomos sutartys su ridos apskaita yra automobilių nuomos paslaugų teikimo sutartys, pažymėtina, kad pagal jurisprudenciją sąvoka „automobilių nuomos paslaugos“ reiškia „transporto priemonės suteikimą vartotojui“ [38]. Teisingumo Teismas taip pat konstatavo, kad automobilio nuomos sutarties tikslas – leisti naudotis keleivinio transporto priemone [39]. Atsižvelgiant į šias aplinkybes, iš pirmo žvilgsnio gali atrodyti, kad išperkamosios nuomos sutartis su ridos apskaita, kurios tikslas – suteikti vartotojui galimybę naudotis motorine transporto priemone, patenka į sąvoką „automobilių nuomos paslaugų teikimas“.

[36] 2018 m. rugpjūčio 7 d. Sprendimas *Verbraucherzentrale Berlin* (C-485/17, EU:C:2018:642, 33 ir 34 punktai).

[37] 2020 m. gegužės 14 d. Sprendimas *NK (Individualaus namo projektas)* (C-208/19, EU:C:2020:382, 40 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[38] Šiuo klausimu žr. 2005 m. kovo 10 d. Sprendimą *easyCar* (C-336/03, EU:C:2005:150, 23, 26 ir 27 punktai) ir 2020 m. kovo 12 d. Sprendimą *Verbraucherzentral Berlin* (C-583/18, EU:C:2020:199, 30 punktas).

[39] 2020 m. kovo 12 d. Sprendimas *Verbraucherzentrale Berlin* (C-583/18, EU:C:2020:199, 34 punktas).

118. Vis dėlto iš Direktyvos 2011/83 49 konstatuojamosios dalies matyti, kad jos 16 straipsnio l punktu siekiama apsaugoti prekiautojus nuo rizikos, susijusios su tam tikrų jų išteklių skyrimu, kuriuos jiems gali būti sunku panaudoti, jeigu buvo pasinaudota teise atsisakyti sutarties[40]. Iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos taip pat matyti, kad 16 straipsnio l punktu siekiama, be kita ko, apsaugoti tam tikrus paslaugų teikėjus nuo neproporcingų sunkumų, susijusių su galimybe lengviau atsisakyti paslaugų taikant trumpą įspėjimo terminą ir vartotojui nepatiriant nuostolių bei nenurodant priežasčių[41]. Priešingai nei Komisija, nesu įsitikinęs, kad tokia rizika ar neproporcingi sunkumai kyla motorinės transporto priemonės išperkamosios nuomos sutarties atveju. Išperkamosios nuomos davėjas, kuris lieka šios transporto priemonės savininkas, turi galimybę ją naudoti kitais tikslais, pavyzdžiui, nuomoti ar perparduoti, jeigu pasinaudojama teise atsisakyti sutarties. Taigi manau, kad Direktyvos 2011/83 16 straipsnio l punkte numatyta teisės atsisakyti sutarties išimtis netaikoma tokiu atveju, koks nagrinėjamas prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme. Šiomis aplinkybėmis taip pat pažymiu, kad iš to, jog išimtis taikoma tais atvejais, kai sutartyje numatyta „konkreti paslaugų teikimo data ar laikotarpis“, matyti, kad įstatymų leidėjas ketino į jos taikymo sritį įtraukti tik trumpalaikę automobilių nuomą.

119. Šiomis aplinkybėmis siūlau Teisingumo Teismui į septintąjį klausimą byloje C-38/21 atsakyti, kad Direktyvos 2011/83 16 straipsnio l punktą reikia aiškinti taip, kad jame nustatyta išimtis netaikoma motorinių transporto priemonių išperkamosios nuomos sutartims su ridos apskaita.

4. Dėl aštuntojo klausimo byloje C-38/21

120. Šį klausimą prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės užduoda tam, kad išsiaiškintų, ar tokia išperkamosios nuomos sutartis su ridos apskaita, kokia nagrinėjama šiuo atveju, gali būti kvalifikuojama kaip „nuotolinė sutartis“ („nuotolinės prekybos sutartis“), kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2002/65 2 straipsnio a punktą ir Direktyvos 2011/83 2 straipsnio 7 punktą, kai vartotojas asmeniškai bendrauja tik su tarpininku, kuris parengia sutartį ir gali jį informuoti apie siūlomą paslaugą, tačiau neturi įgaliojimų atstovauti prekiautojui sudarant šią sutartį.

121. Direktyvos 2011/83 2 straipsnio 7 punkte „nuotolinės prekybos sutartis“ apibrėžiama kaip prekiautojo ir vartotojo sutartis, sudaryta pagal organizuotą nuotolinio pirkimo-pardavimo ar paslaugų teikimo sistemą prekiautojui ir vartotojui fiziškai kartu nedalyvaujant ir išskirtinai naudojantis viena arba daugiau nuotolinio ryšio priemonių iki sutarties sudarymo, įskaitant jos sudarymo momentu. Direktyvos 2002/65 2 straipsnio a punkte pateikta labai panaši apibrėžtis[42].

122. Mano nuomone, sutartis nėra sudaroma „išskirtinai“ naudojantis viena ar daugiau nuotolinio ryšio priemonių „iki“ jos sudarymo, jei derybose dėl šios sutarties prekiautojo vardu arba jo naudai dalyvavo tarpininkas, kuris vartotojo akivaizdoje suteikė jam išsamią informaciją apie sutarties turinį ir atsakė į jo klausimus.

[40] 2022 m. kovo 31 d. Sprendimas *CTS Eventim* (C-96/21, EU:C:2022:238, 44 punktas).

[41] Pagal analogiją žr. 2005 m. kovo 10 d. Sprendimą *easyCar* (C-336/03, EU:C:2005:150, 28 punktas).

[42] Savo analizėje kalbėsiu tik apie Direktyvos 2011/83 2 straipsnio 7 punktą, nes, mano nuomone, Direktyva 2002/65 netaikoma nagrinėjamai išperkamosios nuomos sutarčiai su ridos apskaita.

123. Direktyvos 2011/83 2 straipsnio 2 punkte prekiautojas apibrėžtas kaip kiekvienas asmuo, kuris veikia jo vardu arba jo naudai. Man neatrodo, kad lemiamos reikšmės turi tai, jog šis asmuo neturi įgaliojimų veikti prekiautojo vardu arba jo naudai sudarant sutartį, nes pakanka, kad jis taip veikia derybų etape. Šiuo požiūriu iš Direktyvos 2011/83 20 konstatuojamosios dalies matyti, kad, nors nuotolinės prekybos sutarties apibrėžtis apima ir atvejus, kai vartotojas apsilanko prekybai skirtose patalpose tam, kad surinktų informaciją apie prekes ar paslaugas, o vėliau nuotoliniu būdu derasi dėl sutarties ir ją sudaro, sutartis, dėl kurios deramasi prekiautojo prekybai skirtose patalpose ir kuri sudaroma nuotolinio ryšio priemonėmis, nelaikoma nuotolinės prekybos sutartimi.

124. Nagrinėjamu atveju iš prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nurodytų aplinkybių matyti, kad prekiautojas automobiliais, dalyvaujant VK, apskaičiavo įvairius išperkamosios nuomos sutarties su ridos apskaita elementus (išperkamosios nuomos terminą, pradinę įmoką ir mėnesinių įmokų dydį), aptarė juos su VK ir turėjo teisę bei galėjo atsakyti į visus VK klausimus. Šiomis aplinkybėmis galima manyti, kad VK ne tik rinko informaciją apie išperkamosios nuomos sutartį su ridos apskaita, bet veikiau „fiziškai“ derėjosi su prekiautoju automobiliais dėl šios sutarties, taigi ji nelaikytina nuotolinės prekybos sutartimi. Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgdamas į nacionalinę teisę ir konkrečias bylos aplinkybes, turi nustatyti, ar prekiautojas automobiliais buvo įgaliotas veikti banko vardu arba jo naudai, bent jau derantis dėl nagrinėjamos išperkamosios nuomos sutarties su ridos apskaita, ir ar šio prekiautojo dalyvavimas gali būti prilygintas deryboms.

125. Siekdamas išsamumo pažymiu, kad prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nenurodo, ar sutartis buvo sudaryta „pagal organizuotą nuotolinio pirkimo-pardavimo ar paslaugų teikimo sistemą“ [43]. Šią aplinkybę taip pat turi patikrinti prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

126. Taigi siūlau Teisingumo Teismui į aštuntąjį klausimą byloje C-38/21 atsakyti, kad Direktyvos 2011/83 2 straipsnio 7 punktą reikia aiškinti taip, kad sutartis negali būti kvalifikuojama kaip nuotolinės prekybos sutartis, jeigu derybose dėl šios sutarties fiziškai dalyvaujant vartotojui dalyvauja asmuo, veikiantis prekiautojo vardu arba jo naudai. Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi įvertinti, ar esant konkrečioms šios bylos aplinkybėms ir pagal nacionalinę teisę tarpininkas veikė prekiautojo vardu arba jo naudai derėdamasis dėl išperkamosios nuomos sutarties su ridos apskaita.

5. Tarpinė išvada

127. Jeigu prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgdamas į gautus Teisingumo Teismo atsakymus, nuspręstų, kad nagrinėjama išperkamosios nuomos sutartis su ridos apskaita yra ne prekybai skirtose patalpose sudaryta sutartis arba nuotolinės prekybos sutartis ir kad šiai sutarčiai netaikoma Direktyvos 2011/83 16 straipsnio l punkte numatyta teisės atsisakyti sutarties išimtis, jis iš esmės turėtų padaryti išvadą, kad VK turėjo šią teisę pagal šios direktyvos 9 straipsnio 1 dalį [44].

[43] Žr. Direktyvos 2011/83 2 straipsnio 7 punktą.

[44] Ir atvirkščiai – jeigu prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nuspręstų, kad nagrinėjama išperkamosios nuomos sutartis su ridos apskaita nėra ne prekybai skirtose patalpose sudaryta sutartis arba nuotolinės prekybos sutartis arba kad ji yra tokia sutartis, tačiau jai taikoma Direktyvos 2011/83 16 straipsnio l punkte numatyta teisės atsisakyti sutarties išimtis, jis iš esmės turėtų padaryti išvadą, kad VK šios teisės neturėjo.

128. Šiomis aplinkybėmis prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas vis tiek turėtų patikrinti, ar VK pasinaudojo šia teise per Direktyvos 2011/83 9 straipsnio 2 dalyje, galbūt siejamoje su jos 10 straipsniu, nustatytą laikotarpį. Kadangi negalima atmesti galimybės, kad VK turėjo tokią teisę atsisakyti sutarties, trečiasis ir ketvirtasis klausimai, kuriuos prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pateikė byloje C-38/21, yra svarbūs siekiant išspręsti ginčą pagrindinėje byloje[45]. Dėl atsakymo į ketvirtąjį klausimą byloje C-38/21, kurį Teisingumo Teismas manęs paprašė išnagrinėti, žr. šios išvados 149–158 punktuose pateiktą atitinkamo klausimo bylose C-47/21 ir C-232/21 vertinimą.

B. Bylos C-47/21 ir C-232/21

1. Dėl pirmojo klausimo bylose C-47/21 ir C-232/21

129. Pirmasis klausimas bylose C-47/21 ir C-232/21 iš esmės yra apie tai, ar Direktyvai 2008/48 prieštarauja nacionalinės teisės aktai, kuriuose įtvirtinta teisinė prezumpcija, kad prekiautojas įvykdo savo pareigą informuoti vartotoją apie teisę atsisakyti sutarties, įtraukdamas į sutartį sąlygą, atitinkančią įstatyme nustatytą pavyzdinę sąlygą, kuri neatitinka šios direktyvos reikalavimų. Ar tokiu atveju prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi netaikyti šio nacionalinės teisės akto?

130. Dėl pirmosios klausimo dalies pažymėtina, kad kiekvienoje iš bylose C-47/21 ir C-232/21 nagrinėjamų paskolos sutarčių yra sąlyga, pagal kurią sutarties atsisakymo laikotarpis prasideda po sutarties sudarymo, bet ne anksčiau, nei paskolos gavėjas gauna visą privalomą informaciją, nurodytą BGB 492 straipsnio 2 dalyje. Pačioje šioje nuostatoje daroma nuoroda į EGBGB 247 straipsnio 6–13 dalis, kuriose savo ruožtu daroma nuoroda į kitas BGB nuostatas. Tokio pobūdžio sąlyga visais praktiniais požiūriais yra identiška sąlygai, kurią Teisingumo Teismas Sprendime *Kreissparkasse Saarlouis* pripažino prieštaraujančia Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies p punktui[46].

131. Minėtų paskolos sutarčių sąlyga taip pat atitinka tuo metu galiojusioje EGBGB 7 priedo redakcijoje pateiktą pavyzdį[47]. EGBGB 247 straipsnio 6 dalies trečiame sakinyje ir 12 dalies 1 punkto trečiame sakinyje įtvirtinta teisėtumo prezumpcija, pagal kurią, jeigu sutartyje yra šį pavyzdį atitinkanti sąlyga, ji atitinka įstatymo reikalavimus dėl informacijos apie teisę atsisakyti sutarties pateikimo.

132. Dėl Direktyvos 2008/48 10 straipsnyje nurodytos informacijos Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad pagal jos 10 straipsnio 2 dalies p punktą draudžiama kredito sutartyje daryti nuorodą į nacionalinę nuostatą, kuri pati nurodo kitas nacionalinės teisės nuostatas. Darytina išvada, kad nacionalinės teisės aktai, kuriuose įtvirtinta teisėtumo prezumpcija, aprašyta šios išvados 131 punkte, taip pat nesuderinami su šia direktyva. Atrodo, kad daugelis šalių Teisingumo Teisme pritaria šiai nuomonei. Vokietijos vyriausybė savo rašytinėse pastabose ir per

[45] Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo pirminio prašymo papildyme nurodo, kad jeigu Teisingumo Teismas nuspręstų, jog nagrinėjama išperkamosios nuomos sutartis su ridos apskaita nepatenka į Direktyvos 2008/48 taikymo sritį, byloje C-38/21 pateikti pirmasis ir antrasis klausimai nebūtų aktualūs.

[46] Žr. šios išvados 16 išnašą.

[47] Tuo metu, kai klostėsi nagrinėjamos aplinkybės, EGBGB 7 priede pateiktoje pavyzdinėje sąlygoje nebuvo nurodyta visos informacijos, kuri turi būti pateikta kredito gavėjui, o tik nuoroda į BGB 492 straipsnio 2 dalį.

posėdį netgi nurodė, kad EGBGB 7 priede pateikta įstatyme nustatyta pavyzdinė sąlyga buvo iš dalies pakeista nuo 2021 m. birželio 15 d., kad atitiktų Teisingumo Teismo sprendime *Kreissparkasse Saarlouis* pateiktą išaiškinimą [48].

133. Antroji šio klausimo dalis susijusi su teisinėmis pasekmėmis, kylančiomis konstatavus, kad EGBGB 247 straipsnio 6 dalies trečiame sakinyje ir 12 dalies 1 punkto trečiame sakinyje įtvirtinta teisėtumo prezumpcija yra nesuderinama su Direktyva 2008/48.

134. Pagal suformuotą jurisprudenciją Sąjungos teisės normos išaiškinimas, kurį pateikia Teisingumo Teismas, paaiškina ir patikslina šios normos prasmę ir turinį, kaip ji turėtų būti suprantama ir taikoma nuo įsigaliojimo momento. Taip išaiškintą normą teismai turi taikyti net teisiniams santykiams, susidariusiems [po šios normos įsigaliojimo, bet] prieš priimant sprendimą, kuriame išnagrinėtas prašymas dėl išaiškinimo, jei tenkinamos sąlygos, leidžiančios kompetentingiems teismams pareikšti ieškinį, susijusį su minėtos normos taikymu [49]. Be to, pagal suformuotą jurisprudenciją nacionaliniai teismai privalo savo nacionalinę teisę kiek įmanoma aiškinti taip, kad ji atitiktų Sąjungos teisę, ir pripažinti asmenims galimybę gauti žalos atlyginimą, jeigu jų teisės pažeidžiamos dėl valstybei narei priskiriamo Sąjungos teisės pažeidimo [50]. Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad nacionalinis teismas negali pagrįstai manyti, jog neturi galimybės aiškinti nacionalinės teisės nuostatos taip, kad ji atitiktų Sąjungos teisę, vien dėl to, jog buvo nuolat pateikiamas toks šios nuostatos išaiškinimas, kuris neatitiko Sąjungos teisės [51].

135. Vis dėlto nacionalinio teismo pareigą aiškinant ir taikant atitinkamas vidaus teisės normas remtis direktyvos turiniu riboja bendrieji teisės principai. Be to, ši pareiga negali būti pagrindas nacionalinę teisę aiškinti *contra legem* [52]. Šiose bylose prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas) yra nusprendęs, jog aiškinti nagrinėjamų nacionalinės teisės nuostatų taip, kad jos atitiktų Direktyvą 2008/48, nėra galimybės ir toks aiškinimas būtų *contra legem*. *C. Bank*, *Volkswagen Bank*, *Audi Bank* ir Vokietijos vyriausybė pritaria šiai nuomonei.

136. Kai nacionalinis teismas, įpareigotas taikyti Sąjungos teisės nuostatas pagal jam suteiktą jurisdikciją, neturi įgaliojimų aiškinti nacionalinės teisės aktų atsižvelgdamas į Sąjungos teisės reikalavimus, jis turi pareigą pagal Sąjungos viršenybės principą užtikrinti visišką šių nuostatų veiksmingumą, prireikus savo iniciatyva netaikydamas jokios, net ir vėliau priimtos, joms prieštaraujančios nacionalinės teisės nuostatos. Šis teismas neprivalo prašyti, kad ši nacionalinė nuostata būtų panaikinta teisėkūros arba kitokiomis konstitucinėmis priemonėmis, arba laukti, kol tai bus padaryta [53]. Vis dėlto Sąjungos teisės nuostata, kuri nėra tiesioginio veikimo, kaip tokia, negali būti remiamasi byloje dėl Sąjungos teisės, siekiant užkirsti kelią jai prieštaraujančios nacionalinės teisės nuostatos taikymui [54].

137. Šiose bylose nebūtina nustatyti, ar nagrinėjamos Direktyvos 2008/48 nuostatos yra tiesioginio veikimo. Kaip Teisingumo Teismas neseniai pakartojo Sprendime *Thelen Technopark Berlin* [55] ir kaip *C. Bank*, *Volkswagen Bank*, *Audi Bank*, Vokietijos vyriausybė ir Komisija pažymi

[48] Žr. šios išvados 16 išnašą.

[49] 2019 m. rugsėjo 5 d. Sprendimas *Pohotovosť* (C-331/18, EU:C:2019:665, 53 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[50] 2022 m. sausio 18 d. Sprendimas *Thelen Technopark Berlin* (C-261/20, EU:C:2022:33, 26 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[51] 2019 m. rugsėjo 5 d. Sprendimas *Pohotovosť* (C-331/18, EU:C:2019:665, 55 punktas).

[52] 2022 m. sausio 18 d. Sprendimas *Thelen Technopark Berlin* (C-261/20, EU:C:2022:33, 28 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[53] 2019 m. birželio 24 d. Sprendimas *Popławski* (C-573/17, EU:C:2019:530, 58 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[54] Ten pat, 62 punktas.

[55] 2022 m. sausio 18 d. Sprendimas *Thelen Technopark Berlin* (C-261/20, EU:C:2022:33, 32 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

savo rašytinėse pastabose, pagal suformuotą jurisprudenciją pati direktyva negali sukurti pareigų privačiam asmeniui, todėl ja, kaip tokia, prieš jį negalima remtis nacionaliniame teisme. Kadangi pagrindinėse bylose nagrinėjami ginčai kilo tarp vartotojų ir privačių bankų, iš prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo negalima reikalauti netaikyti nagrinėjamų nacionalinės teisės nuostatų remiantis vien Direktyva 2008/48.

138. Kaip savo rašytinėse pastabose nurodo Komisija, Vokietijos Federacinei Respublikai vis dėlto gali kilti deliktinė atsakomybė dėl to, kad jos nacionalinės teisės aktai prieštarauja Direktyvai 2008/48. Kaip Teisingumo Teismas taip pat priminė Sprendime *Thelen Technopark Berlin*[56], dėl nacionalinės teisės neatitikties Sąjungos teisei nukentėjusi šalis galėtų remtis jurisprudencija, suformuota Sprendime *Francovich ir kt.*[57], kad prireikus gautų patirtos žalos atlyginimą.

139. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui į pirmąjį klausimą bylose C-47/21 ir C-232/21 atsakyti, kad Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies p punktas, siejamas su jos 14 straipsnio 1 dalimi, turi būti aiškinamas taip, kad jam prieštarauja nacionalinės taisyklės, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėse bylose, kuriose numatyta teisėtumo prezumpcija, pagal kurią, kai kredito sutartyje yra sąlyga, atitinkanti įstatyme nustatytą pavyzdinę sąlygą, ši sąlyga atitinka nacionalinių įstatymų reikalavimus dėl informavimo apie teisę atsisakyti sutarties, nors ir neatitinka šios direktyvos 10 straipsnio 2 dalies p punkto reikalavimų. Privačių asmenų ginčą nagrinėjantis nacionalinis teismas neprivalo, remdamasis tik Sąjungos teise, netaikyti tokių nacionalinių taisyklių, net jeigu jos prieštarauja Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies p punktui, bet tai neturi įtakos šalies, nukentėjusios dėl to, kad nacionalinė teisė neatitinka Sąjungos teisės, teisei reikalauti atlyginti dėl to patirtą žalą.

140. Mano nuomone, atsižvelgiant į siūlomą atsakymą į šį klausimą nėra reikalo spręsti dėl Vokietijos vyriausybės prašymo apriboti Teisingumo Teismo sprendimo poveikį jo paskelbimo data. Galima pažymėti, kad šis prašymas pateiktas tuo atveju, jeigu Teisingumo Teismas nuspręstų, kad „teisėtumo prezumpcijos sąvoka iš esmės, t. y. nepaisant to, ar ši prezumpcija taikoma Direktyvos [2008/48] 10 ir 14 straipsnius atitinkančiomis sąlygomis, prieštarauja Sąjungos teisei“, arba kad ši prezumpcija neturėtų būti taikoma, nes prieštarauja Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies p punktui, o šis taikomas tiesiogiai. Šiuo atveju nėra susiklosčiusi nė viena iš šių situacijų.

2. Dėl antrojo klausimo bylose C-47/21 ir C-232/21

141. Antrasis klausimas, suskirstytas į kelis siauresnės apimties klausimus, susijęs su informacija, kuri turi būti įtraukta į vartojimo kredito sutartį pagal Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalį. Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, be kita ko, klausia, ar sutarties atsisakymo laikotarpis pagal šios direktyvos 14 straipsnio 1 dalį pradedamas skaičiuoti tik tuo atveju, jeigu pateikta informacija yra išsami ir teisinga. Jeigu taip nėra, jis klausia, remiantis kokiais kriterijais nustatomas momentas, nuo kurio pradedamas skaičiuoti šis sutarties atsisakymo laikotarpis.

[56] Ten pat, 41 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija.

[57] 1991 m. lapkričio 19 d. Sprendimas *Francovich ir kt.* (C-6/90 ir C-9/90, EU:C:1991:428).

142. Reikalavimo aiškiai ir tiksliai įtraukti Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalyje nurodytą informaciją į kredito sutartį tikslas – suteikti vartotojams galimybę žinoti savo teises ir pareigas pagal šią sutartį [58]. Siekiant tinkamai įvykdyti sutartį ir, konkrečiai kalbant, įgyvendinti vartotojo teises, įskaitant jo teisę atsisakyti tokios sutarties, būtina, kad vartotojas žinotų ir gerai suprastų šią informaciją [59]. Kaip Teisingumo Teismas pažymėjo Sprendime *Kreissparkasse Saarlouis*, šis reikalavimas padeda įgyvendinti Direktyvos 2008/48 tikslą, kuris yra vartojimo kreditų srityje numatyti visišką ir privalomą suderinimą keliose pagrindinėse srityse, laikomą būtinu siekiant visiems Europos Sąjungos vartotojams užtikrinti aukštą ir vienodą jų interesų apsaugos lygį ir palengvinti tinkamai veikiančios vartojimo kreditų vidaus rinkos vystymąsi [60].

143. Kaip Komisija teisingai pažymi savo rašytinėse pastabose,
Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalis yra šioje direktyvoje nustatytos apsaugos sistemos, pagrįstos idėja, kad vartotojo padėtis yra nepalankesnė nei kreditoriaus tiek dėl galimybių derėtis, tiek dėl informacijos lygio, ir dėl to jis priverstas sutikti su kreditoriaus iš anksto nustatytomis sąlygomis ir negali daryti įtakos jų turiniui [61], išraiška.

144. Bendrai aiškinant Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalį ir 14 straipsnio 1 dalies antros pastraipos b punktą matyti, kad keturiolikos dienų sutarties atsisakymo laikotarpis pradedamas skaičiuoti nuo kredito sutarties sudarymo dienos, jeigu sutartyje yra nurodyta visa privaloma informacija. Jeigu tą dieną vartotojui nepateikiama kuri nors privaloma informacija, keturiolikos dienų sutarties atsisakymo laikotarpis pradedamas skaičiuoti nuo tos dienos, kai vartotojas gauna trūkstamą informaciją.

145. Atsižvelgdamas į Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies tikslą, nurodytą šios išvados 142 punkte, ir į tai, kad šioje nuostatoje informacija turi būti nurodyta „aiškiai ir glaustai“, aš, kaip ir Komisija, manau, kad turi būti laikoma, jog privaloma informacija nepateikta, kaip tai suprantama pagal šią direktyvą, jeigu ji tokia neišsami arba iš esmės neteisinga, kad jos turinys klaidina vartotoją dėl jo teisių ir pareigų [62]. Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar šiuo atveju iš tiesų taip yra.

146. Manęs neįtikina argumentas, kurį nurodo *C. Bank*, *Volkswagen Bank*, *Audi Bank* ir Vokietijos vyriausybė, remdamiesi tuo, kad nacionalinėje teisėje jau yra numatytos sankcijos, taikomos tuo atveju, kai į kredito sutartį įtraukiama neteisinga privaloma informacija, todėl būtų neproporcinga reikalauti, kad pagal Direktyvos 2008/48 14 straipsnio 1 dalies antros pastraipos b punktą neprasidėtų sutarties atsisakymo laikotarpis. Šį sutarties atsisakymo laikotarpio neprasidėjimą tiesiogiai lemia tai, kad kreditorius nepateikė vartotojui privalomos informacijos, apie kurią kalbama šios direktyvos 10 straipsnio 2 dalyje. Kadangi Direktyvoje 2008/48 numatytas visiškas suderinimas, valstybės narės negali nepaisyti jos 14 straipsnio 1 dalies arba ją atmesti. Taigi, atsižvelgiant į šios išvados 145 punkte nurodytą sąlygą, šis reikalavimas negali būti laikomas neproporcingu.

[58] Direktyvos 2008/48 31 konstatuojamoji dalis ir Sprendimas *Kreissparkasse Saarlouis* (35 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Taip pat žr. generalinio advokato G. Hogan išvadą sujungtose bylose *Volkswagen Bank ir kt.* (C-33/20, C-155/20 ir C-187/20, EU:C:2021:629, 46 punktas).

[59] Sprendimas *Kreissparkass Saarlouis* (45 punktas).

[60] Ten pat, 36 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija. Taip pat žr. Direktyvos 2008/48 9 konstatuojamąją dalį.

[61] Pagal analogiją žr. 2015 m. spalio 1 d. Sprendimą *ERSTE Bank Hungary* (C-32/14, EU:C:2015:637, 39 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[62] Dėl šio paskutinio aspekto galima pažymėti, kad Sprendime *Home Credit Slovakia* Teisingumo Teismas konstatavo, jog tam tikra Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalyje minima informacija negali turėti įtakos vartotojo galimybei įvertinti savo įsipareigojimų apimtį. Tai pasakytina, pavyzdžiui, apie kompetentingos priežiūros institucijos pavadinimą ir adresą, numatytus šios direktyvos 10 straipsnio 2 dalies v punkte (2016 m. lapkričio 9 d. sprendimas, C-42/15, EU:C:2016:842, 72 punktas).

147. Dar pridurčiau, kad, priešingai, nei teigia bankai atsakovai, negali būti nė kalbos apie „neapibrėžto sutarties atsisakymo teisės“ nustatymą. Kaip paaiškinsiu šios išvados 150 punkte, šalims visiškai įvykdžius sutartį, Direktyvos 2008/48 14 straipsnyje numatyta teisė atsisakyti sutarties nebegali būti įgyvendinama.

148. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui į antrąjį klausimą bylose C-47/21 ir C-232/21 atsakyti, kad Direktyvos 2008/48 14 straipsnio 1 dalies antros pastraipos b punktas turi būti aiškinamas taip, kad sutarties atsisakymo laikotarpis prasideda tik tada, kai vartotojui pateikiama išsami ir iš esmės teisinga pagal šios direktyvos 10 straipsnio 2 dalį reikalaujama privaloma informacija, išskyrus atvejus, kai pateiktos informacijos neišsamumas arba neteisingumas neturi įtakos vartotojo gebėjimui įvertinti savo teisių ir pareigų apimtį, o tai turi nustatyti nacionalinis teismas.

3. Dėl ketvirtojo klausimo bylose C-47/21 ir C-232/21

149. Ketvirtąjį klausimą bylose C-47/21 ir C-232/21[63] prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas užduoda siekdamas išsiaiškinti, ar vartotojo naudojimasis teise atsisakyti vartojimo kredito sutarties gali būti laikomas piktnaudžiavimu ir kokiomis sąlygomis jis gali būti juo laikomas. Teisingumo Teismas prašo atliekant analizę pagrindinį dėmesį skirti dviem aspektams: pirma, galimybei pateisinti naudojimosi teise atsisakyti sutarties apribojimą atsižvelgiant į vartotojo elgesį po sutarties atsisakymo ir, antra, tam, ar vartotojas gali pasinaudoti teise atsisakyti sutarties, kai šalys visiškai įvykdė kredito sutartį[64].

150. Dėl šio klausimo antrojo aspekto pritariu generalinio advokato G. Hogan požiūriui, išdėstytam išvadoje byloje *Volkswagen Bank ir kt.*[65]. Pažymėjęs, kad Direktyvos 2008/48 14 straipsnio 1 dalyje nustatyta teisė *atsisakyti* sutarties, o ne teisė *nutraukti* sutartį ir kad sutarties įvykdymas yra natūralus sutartinių įsipareigojimų pasibaigimo būdas, jis padarė išvadą, kad ši nuostata turi būti aiškinama taip, kad joje numatyta teise atsisakyti sutarties nebegalima pasinaudoti, kai abi šalys yra visiškai įvykdžiusios kredito sutartį. Šią išvadą patvirtina Direktyvos 2008/48 34 konstatuojamoji dalis. Joje nurodyta, kad Direktyvoje 2008/48 numatyta teisė atsisakyti sutarties, esant sąlygoms, panašioms į numatytąsias Direktyvoje 2002/65, kurios 6 straipsnio 2 dalies c punkte nurodyta, kad joje numatyta teisė atsisakyti sutarties netaikoma „sutartims, kurias tiesioginiu vartotojo prašymu abi šalys yra visiškai įvykd[žiusios] vartotojui nepasinaudojus teise atsisakyti sutarties“. Be to, generalinis advokatas G. Hogan pažymėjo, kad Direktyvos 2008/48 10 straipsnyje pareigos informuoti nustatytos siekiant, kad vartotojai, vykdydami sutartį, žinotų, kokios apimties teises ir pareigas jie turi. Visiškai įvykdžius sutartį, šios pareigos nebetenka prasmės.

151. Kiek tai susiję su pirmuoju aspektu, Teisingumo Teismas, Sprendime *Volkswagen Bank ir kt.* konstatavęs, kad Direktyvoje 2008/48 nėra nuostatų, reglamentuojančių vartotojo piktnaudžiavimą teisėmis, kurios jam suteikiamos pagal šią direktyvą, patvirtino bendrąjį Sąjungos teisės principą, pagal kurį teisės subjektai negali sukčiaudami ar piktnaudžiaudami

[63] Kaip pažymėta šios išvados 128 punkte, toliau išdėstyti argumentai taikytini ir nagrinėjant ketvirtąjį klausimą byloje C-38/21.

[64] Šis antrasis klausimo aspektas yra svarbus bylai C-232/21, kurioje nagrinėjamu atveju BQ grąžino visą paskolą.

[65] Generalinio advokato G. Hogan išvada sujungtose bylose *Volkswagen Bank ir kt.* (C-33/20, C-155/20 ir C-187/20, EU:C:2021:629, 106–108 punktai).

remtis šios teisės normomis [66]. Taigi jis aiškinosi, ar vartotojo naudojimasis teise atsisakyti sutarties pagal šios direktyvos 14 straipsnio 1 dalį nėra ribojamas nagrinėjamu atveju taikant tą bendrąjį principą [67].

152. Teisingumo Teismui rekomenduoju vadovautis šia analize.
Direktyvos 2008/48 14 straipsnyje vartotojui aiškiai suteikta teisė atsisakyti kredito sutarties. Šia teise turi būti naudojamasi laikantis Sąjungos teisės, kurios sudėtinė dalis yra bendrasis draudimas piktnaudžiauti teise. Šiuo klausimu taip pat pritariu generalinio advokato G. Hogan išvadoje byloje *Volkswagen Bank ir kt.* išdėstytam požiūriui, kad Sąjungos teisės reglamentuojamose srityse galimybė remtis asmens piktnaudžiavimu teise, kurią šis turi pagal šią teisę, turi būti vertinama atsižvelgiant tik į šį principą, o ne į nacionalinės teisės reikalavimus [68].

153. Sprendime *Cussens ir kt.*, susijusiame su ginčijamu atsisakymu neapmokestinti pridėtinės vertės mokesčiu nekilnojamojo turto pardavimo, Teisingumo Teismas nusprendė, kad piktnaudžiavimo draudimas, nepaisant nacionalinės priemonės, kuria jis įgyvendinamas, gali būti tiesiogiai taikomas vidaus teisės sistemoje siekiant pagrįsti šį atsisakymą, ir tai nėra draudžiama pagal teisinio saugumo ir teisėtų lūkesčių apsaugos principus [69]. Atsižvelgiant į šią jurisprudenciją ir į tai, kas nurodyta šios išvados 152 punkte, galima daryti išvadą, kad Vokietijos įstatymų leidėjui nebūtina priimti įstatymo, kuriuo nacionalinis teismas būtų įgaliotas apriboti naudojimąsi teise atsisakyti sutarties, kai toks naudojimasis teise gali būti laikomas piktnaudžiavimu [70].

154. Pagal suformuotą jurisprudenciją, siekiant įrodyti piktnaudžiavimą, reikia, pirma, kad būtų visuma objektyvių aplinkybių, iš kurių matytųsi, kad, nepaisant formalaus taikytinuose Sąjungos teisės aktuose numatytų sąlygų laikymosi, šiais teisės aktais siekiamas tikslas nebuvo įvykdytas, ir, antra, kad būtų subjektyvus aspektas, pasireiškiantis siekiu gauti naudos iš Sąjungos teisės aktų, dirbtinai sukuriant sąlygas, kurių reikia jai gauti [71]. Nors priimdamas prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismas prireikus gali pateikti paaiškinimų, kurie nacionaliniam teismui padėtų taikyti šį išaiškinimą, būtent pastarasis teismas turi patikrinti, ar pagrindinėje byloje yra piktnaudžiavimą sudarančių elementų, atsižvelgdamas į visus svarbius faktus ir aplinkybes [72].

155. Sprendime *Volkswagen Bank ir kt.* Teisingumo Teismas išnagrinėjo tik objektyvųjį elementą ir konstatavo, kad, kai prekiautojas neperduoda vartotojui Direktyvos 2008/48 10 straipsnyje nurodytos informacijos ir vartotojas nusprendžia atsisakyti kredito sutarties pasibaigus keturiolikos dienų laikotarpiui po jos sudarymo, šis prekiautojas negali teigti, kad minėtas vartotojas piktnaudžiauja savo teise atsisakyti sutarties, net jei laikotarpis, praėjęs nuo šios sutarties sudarymo iki vartotojo įvykdyto jos atsisakymo, yra ilgas. Šią išvadą Teisingumo Teismas padarė konstatavęs, kad pagal Direktyvos 2008/48 14 straipsnį siekiama leisti vartotojui pasirinkti sutartį, kuri labiausiai atitinka jo poreikius. Taigi vartotojas gali atsisakyti sutarties, kuri, kaip paaiškėja po jos sudarymo per apsisprendimo laikotarpį, neatitinka jo poreikių. Be to,

66 Sąjungos teisės aktų taikymas negali būti išplėstas taip, kad apimtų veiksmus, atliekamus turint tikslą sukčiaujant arba piktnaudžiaujant pasinaudoti Sąjungos teisėje numatytais privalumais (2018 m. vasario 6 d. Sprendimas *Altun ir kt.*, C-359/16, EU:C:2018:63, 49 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

67 2021 m. rugsėjo 9 d. Sprendimas *Volkswagen Bank ir kt.* (C-33/20, C-155/20 ir C-187/20, EU:C:2021:736, 120 ir 121 punktai).

68 Generalinio advokato G. Hogan išvada byloje *Volkswagen Bank ir kt.* (C-33/20, C-155/20 ir C-187/20, EU:C:2021:629, 112 punktas).

69 2017 m. lapkričio 22 d. Sprendimas *Cussens ir kt.* (C-251/16, EU:C:2017:881, 44 punktas).

70 Šiuo klausimu žr. prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo ketvirtojo klausimo b punktą.

71 2021 m. rugsėjo 9 d. Sprendimas *Volkswagen Bank ir kt.* (C-33/20, C-155/20 ir C-187/20, EU:C:2021:736, 122 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

72 2016 m. balandžio 14 d. Sprendimas *Cervati ir Malvi* (C-131/14, EU:C:2016:255, 35 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

Direktyvos 2008/48 14 straipsnio 1 dalies antros pastraipos b punkto tikslas yra užtikrinti, kad vartotojas gautų visą informaciją, reikalingą įvertinti savo sutartinių įsipareigojimų apimtį, ir nubausti prekiautoją, kuris jam neperduoda šios informacijos [73].

156. Sutinku su bankų atsakovų pagrindinėse bylose ir Vokietijos vyriausybės išsakyta nuomone, kad taip nusprendęs Teisingumo Teismas neatmetė galimybės, kad konkrečiu atveju, kuriam būdingos ypatingos aplinkybės, susijusios ne vien su praėjusiu laikotarpiu, vartotojo pasinaudojimas teise atsisakyti sutarties gali būti laikomas piktnaudžiavimu [74]. Konkrečiai manau, kad iš esmės atsižvelgiant į vartotojo elgesį po sutarties atsisakymo gali būti įmanoma padaryti išvadą, kad jis piktnaudžiavo teise, numatyta Direktyvos 2008/48 14 straipsnio 1 dalyje. Kadangi norėdami patikrinti, ar yra piktnaudžiavimas, nacionaliniai teismai turi atsižvelgti į visus reikšmingus faktus ir aplinkybes, jie taip pat gali atsižvelgti į aplinkybes, susiklosčiusias po sutarties atsisakymo [75].

157. Vartotojo elgesys po sutarties atsisakymo gali rodyti, kad pagal Direktyvos 2008/48 14 straipsnį siekiami tikslai, nurodyti šios išvados 155 punkte, iš tikrųjų nebuvo pasiekti arba, kitaip tariant, kad pasinaudojus teise atsisakyti sutarties gautas rezultatas prieštarauja šiems tikslams. Atsižvelgiant į šį elgesį taip pat galima daryti išvadas dėl subjektyviojo elemento buvimo ir, konkrečiai tariant, nustatyti, kad vartotojas pasinaudojo teise atsisakyti sutarties tik siekdamas dirbtinai gauti Sąjungos teisėje nenumatytos ekonominės naudos.

158. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui Direktyvos 2008/48 14 straipsnio 1 dalį aiškinti taip, kad joje numatyta teise atsisakyti sutarties nebegalima pasinaudoti, kai kredito sutarties šalys visiškai ją įvykdo. Ši nuostata nedraudžia nacionaliniams teismams konkrečiu atveju, kai yra ypatingų aplinkybių, susijusių ne vien su praėjusiu laikotarpiu, svarstyti, ar vartotojas, naudodamasis teise atsisakyti sutarties, ja nepiktnaudžiauja. Siekdamas nustatyti tokio piktnaudžiavimo buvimą konkrečiu atveju nacionalinis teismas turi atsižvelgti į visus svarbius faktus ir aplinkybes, prireikus įskaitant įvykius atsisakius šios sutarties.

4. Dėl penktojo klausimo bylose C-47/21 ir C-232/21

159. Penktąjį klausimą bylose C-47/21 ir C-232/21 prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas užduoda siekdamas išsiaiškinti, ar Direktyvos 2008/48 14 straipsnio 1 daliai prieštarauja nacionalinės taisyklės, pagal kurias, kai kredito sutartis, kurios vartotojas atsisakė, yra susieta su pirkimo-pardavimo sutartimi, šis vartotojas gali prašyti grąžinti paskolos įmokas tik grąžinęs kreditoriui įsigytą daiktą arba pateikęs įrodymų, kad jį grąžino. Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat abejoja, ar *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas) dėl šio išankstinės restitucijos reikalavimo padarytos su civiliniu procesu susijusios išvados atitinka Sąjungos teisę.

[73] 2021 m. rugsėjo 9 d. Sprendimas *Volkswagen Bank ir kt.* (C-33/20, C-155/20 ir C-187/20, EU:C:2021:736, 123–126 punktai).

[74] Komisija taip pat pripažįsta, kad jeigu tiek objektyvios, tiek subjektyvios aplinkybės rodo vartotojo piktnaudžiavimą (tai turi įvertinti prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas) šiam vartotojui išimties tvarka gali būti neleista pasinaudoti teise atsisakyti sutarties.

[75] Šiuo klausimu žr. 2014 m. kovo 13 d. Sprendimą *SICES ir kt.* (C-155/13, EU:C:2014:145, 34 punktas).

160. Kaip teisingai pažymi Komisija, Direktyvoje 2008/48 nėra jokios nuostatos, kurioje būtų reglamentuojamos kredito sutarties atsisakymo pasekmės su šia sutartimi susietai pirkimo-pardavimo sutarčiai [76].

161. Pritariu Vokietijos vyriausybės ir Komisijos požiūriui, kad, esant tokioms aplinkybėms, valstybės narės turi apibrėžti šias pasekmes savo nacionalinėje teisėje. Direktyvos 2008/48 35 konstatuojamoji dalis patvirtina šį požiūrį, nes joje nurodyta, kad jei vartotojas atsisako kredito sutarties, pagal kurią gavo prekes, ši direktyva „neturėtų turėti įtakos valstybių narių nuostatoms, reglamentuojančioms prekių grąžinimą ar kitus susijusius klausimus“ [77].

162. Nagrinėjamose bylose iš Vokietijos vyriausybės rašytinių pastabų matyti, kad nagrinėjamos nacionalinės taisyklės grindžiamos Direktyvos 2011/83 13 straipsnio 3 dalimi. Toks požiūris pats savaime nėra kritikuotinas, jeigu ši tvarka nėra mažiau palanki, nei panašias vidaus situacijas reglamentuojančios taisyklės (lygiavertiškumo principas), ir dėl jos nėra praktiškai neįmanoma arba pernelyg sudėtinga įgyvendinti Sąjungos teisės vartotojams suteiktas teises (veiksmingumo principas) [78].

163. Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas neprašo Teisingumo Teismo padėti jam nuspręsti, ar nagrinėjamos nacionalinės taisyklės atitinka lygiavertiškumo principą, be to, Teisingumo Teismui nepateikta jokios medžiagos, dėl kurios galėtų kilti abejonių dėl jų atitikties šiam principui.

164. Dėl veiksmingumo principo, atsižvelgdamas į Teisingumo Teismui pateiktą informaciją, nesu įsitikinęs (bet tai dar gali patikrinti prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas), kad dėl išankstinės restitucijos reikalavimo vartotojui apskritai gali būti praktiškai neįmanoma arba pernelyg sudėtinga pasinaudoti Direktyvos 2008/48 14 straipsnio 1 dalyje numatyta teise atsisakyti sutarties. Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo išreikštos abejonės iš esmės grindžiamos prielaida, kad kredito davėjas užginčys sutarties atsisakymo teisėtumą ir kad vartotojas turės pareikšti ieškinį tam, kad jam būtų grąžintos mėnesinės įmokos. Jeigu nagrinėjant šį ieškinį paaiškėtų, kad išankstinis transporto priemonės grąžinimas (restitucija) buvo nepagrįstas, vartotojas turėtų bandyti ją susigrąžinti, taip rizikuodamas įsivelti į papildomą bylinėjimąsi. Jeigu išankstinė restitucija būtų pagrįsta, vartotojas turėtų bylinėtis dėl įmokų grąžinimo, bet negalėtų pasilikti transporto priemonės. Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad transporto priemonės dažnai yra būtinos norint vykdyti profesinę veiklą ir susijusios su didelėmis kapitalo sumomis. Jeigu vartotojai turi grąžinti motorines transporto priemones kredito davėjams, nežinodami, ar sutarties atsisakymas galioja, taigi, ir laikotarpio, per kurį jiems bus grąžintos sumokėtos įmokos, kad galėtų įsigyti pakaitines transporto priemones, jie atgrasomi nuo naudojimosi teise atsisakyti sutarties.

165. Įvairūs prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nurodomi argumentai, atrodo, yra spekuliatyvaus pobūdžio. Jų nepakanka tam, kad būtų galima konstatuoti, jog išankstinės restitucijos reikalavimas sukuria esminę kliūtį, galinčią atgrasyti vartotojus nuo naudojimosi teise atsisakyti sutarties. Kaip bankai atsakovai ir Vokietijos vyriausybė paaiškino

[76] Tokia kredito sutartis laikoma „susietojo kredito sutartimi“, jeigu tenkinamos Direktyvos 2008/48 3 straipsnio n punkto sąlygos.

[77] Taip pat žr. generalinio advokato G. Hogan išvadą sujungtose bylose *Volkswagen Bank ir kt.* (C-33/20, C-155/20 ir C-187/20, EU:C:2021:629, 126–128 punktai).

[78] Šiuo klausimu žr. 2020 m. liepos 16 d. Sprendimą *Caixabank ir Banco Bilbao Vizcaya Argentaria* (C-224/19 ir C-259/19, EU:C:2020:578, 83 punktas).

savo rašytinėse pastabose ir per teismo posėdį, ir jiems iš esmės nebuvo paprieštarauta, gana įprasta, kad vartotojas, pasinaudojęs teise atsisakyti sutarties, negrąžina transporto priemonės, o toliau ja naudojasi, nekompensuodamas kredito davėjui jos nuvertėjimo per tą laikotarpį.

166. Juo labiau nesu įsitikinęs, kad nagrinėjamais atvejais buvo pažeistas veiksmingumo principas, nes Direktyvos 2011/83 13 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad, vartotojui atsisakius pirkimo-pardavimo sutarties, kuriai taikoma ši direktyva, prekiautojas gali nekompensuoti kainos mokėjimo tol, kol prekės bus grąžintos arba kol vartotojas pateiks įrodymų, kad jas grąžino.

167. Į penktojo klausimo antrą dalį, mano nuomone, reikėtų atsakyti taip pat, kaip ir į pirmą. Kaip savo rašytinėse pastabose aiškina Vokietijos vyriausybė, tai, kad *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas) pagal analogiją taiko BGB 322 straipsnio 2 dalį, yra tik procedūrinė išankstinės restitucijos reikalavimo pasekmė.

168. Šiomis aplinkybėmis siūlau Teisingumo Teismui į penktąjį klausimą bylose C-47/21 ir C-232/21 atsakyti, kad Direktyvos 2008/48 14 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad jai neprieštarauja nacionalinės taisyklės, pagal kurias, kai kredito sutarties, susietos su pirkimo-pardavimo sutartimi, atveju vartotojas veiksmingai pasinaudoja teise atsisakyti sutarties, jis neįgyja teisės reikšti reikalavimo kredito davėjui grąžinti sumokėtas paskolos įmokas, kol negrąžina kredito davėjui įsigyto daikto arba nepateikia įrodymų, kad jį grąžino, o vartotojo ieškinys dėl sumokėtų paskolos įmokų grąžinimo, pareikštas po to, kai jis grąžino įsigytą daiktą, turi būti atmestas kaip nepagrįstas, jeigu kredito davėjas nevėlavo priimti šio daikto.

VI. Išvada

169. Atsižvelgdamas į išdėstytus argumentus, siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Landgericht Ravensburg* (Ravensburgo apygardos teismas, Vokietija) pateiktus prejudicinius klausimus:

1. Dvejų–trejų metų trukmės motorinių transporto priemonių išperkamosios nuomos sutartys su ridos apskaita, sudaromos naudojant tipinę formą, nenumatančią teisės įprastai nutraukti sutartį, kuriose nei pačiose, nei atskiroje sutartyje nenumatyta vartotojo pareigos įsigyti sutarties objektą ir laikoma, kad tokia pareiga yra, jeigu išperkamosios nuomos davėjas vienašališkai taip nusprendžia, ir pagal kurias vartotojas turi sudaryti viso kasko transporto priemonės draudimo sutartį, turi reikšti trūkumais grindžiamus reikalavimus tretiesiems asmenims (visų pirma prekiautojui transporto priemonėmis ir gamintojui) ir prisiima praradimo, apgadinimo ir kitokio vertės sumažėjimo riziką, patenka į 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/83/ES dėl vartotojų teisių, kuria iš dalies keičiamos Tarybos direktyva 93/13/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 1999/44/EB bei panaikinamos Tarybos direktyva 85/577/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/7/EB, taikymo sritį. Jos nėra nei kredito sutartys, kaip tai suprantama pagal 2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/48/EB dėl vartojimo kredito sutarčių ir panaikinančios Tarybos direktyvą 87/102/EEB 3 straipsnio c punktą, nei sutartys dėl finansinių paslaugų, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2011/83 2 straipsnio 12 punktą ir 2002 m. rugsėjo 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/65/EB dėl nuotolinės prekybos vartotojams skirtomis finansinėmis paslaugomis ir iš dalies keičiančios Tarybos direktyvą 90/619/EEB ir direktyvas 97/7/EB ir 98/27/EB 2 straipsnio b punktą.

2. Direktyvos 2011/83 2 straipsnio 9 punktas turi būti aiškinamas taip, kad asmens, veikiančio prekiautojo, kaip ši sąvoka apibrėžta šios direktyvos 2 straipsnio 2 punkte, vardu arba jo naudai, prekybai skirtos patalpos turi būti laikomos šio prekiautojo „prekybai skirtomis patalpomis“. Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi įvertinti, ar esant konkrečioms jo nagrinėjamos bylos aplinkybėms ir pagal nacionalinę teisę tarpininkas veikė prekiautojo vardu arba jo naudai, siekdamas, kad būtų deramasi dėl išperkamosios nuomos sutarties su ridos apskaita arba kad ji būtų sudaryta.

3. Direktyvos 2011/83 16 straipsnio l punktas turi būti aiškinamas taip, kad jame numatyta išimtis netaikoma motorinių transporto priemonių išperkamosios nuomos sutartims su ridos apskaita.

4. Direktyvos 2011/83 2 straipsnio 7 punktas turi būti aiškinamas taip, kad sutartis negali būti kvalifikuojama kaip nuotolinės prekybos sutartis, jeigu derybose dėl šios sutarties fiziškai dalyvaujant vartotojui dalyvauja asmuo, veikiantis prekiautojo vardu arba jo naudai. Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi įvertinti, ar esant konkrečioms jo nagrinėjamos bylos aplinkybėms ir pagal nacionalinę teisę tarpininkas veikė prekiautojo vardu arba jo naudai, siekdamas derėtis dėl išperkamosios nuomos sutarties su ridos apskaita.

5. Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies p punktas, siejamas su jos 14 straipsnio 1 dalimi, turi būti aiškinamas taip, kad jam prieštarauja nacionalinės taisyklės, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėse bylose, kuriose numatyta teisėtumo prezumpcija, pagal kurią, kai kredito sutartyje yra sąlyga, atitinkanti įstatyme nustatytą pavyzdinę sąlygą, ši sąlyga atitinka nacionalinių įstatymų reikalavimus dėl informavimo apie teisę atsisakyti sutarties, nors ir neatitinka šios direktyvos 10 straipsnio 2 dalies p punkto reikalavimų. Remdamasis tik Sąjungos teise, privačių asmenų ginčą nagrinėjantis nacionalinis teismas neprivalo netaikyti tokių nacionalinių taisyklių, net jeigu jos prieštarauja Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies p punktui, bet tai neturi įtakos šalies, nukentėjusios dėl to, kad nacionalinė teisė neatitinka Sąjungos teisės, teisei reikalauti atlyginti dėl to patirtą žalą.

6. Direktyvos 2008/48 14 straipsnio 1 dalies antros pastraipos b punktas turi būti aiškinamas taip, kad sutarties atsisakymo laikotarpis prasideda tik tada, kai vartotojui pateikiama išsami ir iš esmės teisinga pagal šios direktyvos 10 straipsnio 2 dalį reikalaujama privaloma informacija, išskyrus atvejus, kai pateiktos informacijos neišsamumas arba neteisingumas neturi įtakos vartotojo gebėjimui įvertinti savo teisių ir pareigų apimtį, o tai turi nustatyti nacionalinis teismas.

7. Direktyvos 2008/48 14 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad joje numatyta teise atsisakyti sutarties nebegalima pasinaudoti, kai kredito sutarties šalys visiškai ją įvykdo. Ši nuostata nedraudžia nacionaliniams teismams konkrečiu atveju, kai yra ypatingų aplinkybių, susijusių ne vien su praėjusiu laikotarpiu, svarstyti, ar vartotojas, naudodamasis teise atsisakyti sutarties, ja nepiktnaudžiauja. Siekdamas nustatyti tokio piktnaudžiavimo buvimą konkrečiu atveju, nacionalinis teismas turi atsižvelgti į visus svarbius faktus ir aplinkybes, prireikus įskaitant įvykius atsisakius šios sutarties.

8. Direktyvos 2008/48 14 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad jai neprieštarauja nacionalinės taisyklės, pagal kurias, kai kredito sutarties, susietos su pirkimo-pardavimo sutartimi, atveju vartotojas veiksmingai pasinaudoja teise atsisakyti sutarties, jis neįgyja teisės reikšti reikalavimo kredito davėjui grąžinti sumokėtas paskolos įmokas, kol kredito davėjui

negrąžina įsigyto daikto arba nepateikia įrodymų, kad jį grąžino, o vartotojo ieškinys dėl sumokėtų paskolos įmokų grąžinimo, pareikštas po to, kai jis grąžino įsigytą daiktą, turi būti atmestas kaip nepagrįstas, jeigu kredito davėjas nevėlavo priimti šio daikto.